

Qilerut kipineqarpat – Aliasunneq pillugu

3.-4.-5. klassinut atuartitsinermi atortussaq

Per Bøge-mit

Qilerut kipineqarpat – Aliasunneq pillugu

3.-4.-5. klassinut atuartitsinermi atortussaq

Per Bøge-mit

Saqqummersitsisoq: Neriumffiit Kattuffiat • 2014
Ilusaa siulleq, naqitenera siulleq
Iliqqaasoq: Stormes Grafisk
Assit: Johanne Olsen • Stormes Grafisk
Quppersakkamit uuminnga nutsigaq: Når bånd brister
Nutserisoq: Else Noahsen Olsen
Kukkunersiuisoq: Johanne Olsen

Imarisai

6	Aliasunneq pillugu/Ilinniartitsitsisunut ilitsersuut
12	Aallaqqaasiut
17	Inuunerup kaavinnera
24	Misigissutsit
37	Annaasaqarneq
46	Toqu

Meeraaneq aliasuffiunngilaq

- Inuit ilaat qanga oqartoorsimavoq...

Uagut inersimasuusugut meeraaneq toqqissisimaffiup aliasuuteqannginnerullu nalaatut isigerusunnerusarparput, ilorpiatsinili nalunngilarput taamaattoqanngitsoq.

Meeqqat misigissutsimikkut inuunerat pingaaruteqarluinnarpoq, minnerunngitsumik annaasaqarnermi, aliasunnermi toqusoqartillugulu. Tamannalu atualeqqaamut mikisuaqqamut, imaluunniit inuusuttuaqqamut 9-ni klassimik soraarummeerluni naammassinnileruttortumit aqqusaarneqartarpoq.

Una atuagaq ilinniartitsinermi atortussaq atorlugu atuarfimmi toqu kingunerisinnaasaalu pillugit ammasumik oqaloqatigiittarnissap anguniarneqarnissaa kissaatigaarput. Tamatumunngalu pitsaasunik pissutissaqarluarpoq.

Meeqqat atuarfianni pilersaarusi at aallaavigissagaanni tamakku ajornakusoorsinnaasut eqqaaneqarsimapput, pingaartumik qallunaatut aamma upperisarsiornermi taakku inuunerup ilagimmagit, aammalumi qanoq inuunissamat tunngammata. Meeqqap avatangiisai inuuneranilu pisimasut misigissusaalu pillugit oqaloqatigiittarnissamat periarfissaqartitsinissaq atuarfiup isumagisassarigaa eqqaaneqarpoq, kiisalu sammisat immikkut ittut suliarinissai soorlu: ajunngitsoq ajortorlu, nuannaarneq aliasunnerlu, ataatsimoorneq kiserliornerlu.

Meeqqap ineriartorneranut iluaqutaasarpog uagut inersimasut toqu aliasunnerlu pillugit oqaloqatigisarutsigu, pissutigalugu sammisassat taakku atuartitsinermi mattunneqassappata piviusorsiornerussanngilaq. Meeqqat toqu pillugu ilikkagaqarunik, aamma inuuneq pillugu ilikkagaqassapput.

Una atuagaq meeqqat misigissusaat, annaasaqarneri, aliasunneri, toqumullu isiginnittaasiannut tunngasunik imaqartoq atuartitsinermi atortussatut pingaarnertut naatsorsuussaavoq. Isumassarsiffiususaaq. Soorunami inimi atuarfigisami atorneqarsinnaavoq, tassani atuartoq aliasuummik annertuumik nammataqarpat, taava ilinniartitsisup pisumi piviusumi sammisaaq tigulaariffittut atorlugu iliuuseqarsinnaavoq.

Meeqqat qanikkaangatsigit taava nuannaarneq aliasunnerlu pillugit oqaluttuanik tusarfigisarpagut. Uani atuakkami oqaluttuat ilaat atuarneqarsinnaapput. Taakku oqaluttuat takutippaat ilaanni inuuneq annernarsinnaasartog, - meeqqanuttaa aamma. Sammisaq taanna inersimasumit atuakkamit suliaqarniartumit paasilluarneqarnissaa pingaaruteqarpoq. Meeqqat anniarnermik misigisaqarnerini piviusut artornarsinnaasarpugut, inersimasutullu misigisinnaasarpugut meerartatta sernissornissaannut iliutsigit annikippallaartut.

Meeqqat aliasunnerinut annilaanganata sammisarlu una qaangiinnarnagu iliuuseqarniarta. Illimmi meeraq aliasuttoq nuannaarunnaarsinngilat. Meeraq aliasuppoq. Kisianni ammallutit ilakkuminarlutillu piguit meeraq aamma ilittut qisuariassaaq. Misigissutsimi nuanniitsut oqaasinngortinnissaanut periarfissaqalissaaq. Qianissamullu qaninnerulersitsisarpoq.

Sammisap iserfiginissaa sapernartutut misiginassagalarpat, immaqa aamma taamaassaaq, eqqaamajuk meeqqap isumassornissaanut illit pikkorissorujussuunissat pisariaqanngimmat, inoqatitulli tapersiiginassagavit.

*Per Bøge
Maj 1997*

Kisitsisinit takuneqarsinnaavoq

Ilaquttat qanigisat toqunerini atuartut annertuumik aliasuuteqartut ilinniartitsisunil amerlanerit misigineqartassaaq.

- Ukiut tamaasa qallunaat meerartaat atuartut 3.000-it 4000-it akornanni amerlassusillit ataaminnik anaanaminnilluunniit kræftimik nappaateqalersimanerit paasitineqartarput.
- Ukiut pingasut qaangiutinngitsut meeqqat angajoqqaavisa pingajorarterutaat toqusarput.
- Nappaat kræfti pissutigalugu ukiut tamaasa anaanaq ataatarluunniit meeqqanil 1.300-rujuusunit annaaneqartarput.
- Nalinginnaasumik toqusoqarneranut naleqqiullugu (angajoqqaat navianartorsiortut) 19-iniit 54-inik ukioqartuupput, meeqqat 4.000-it ataallugit amerlassusillit ukiut tamaasa angajoqqaamik arlaat annaasarpaat.

Annertuumik annaasaqarnerit allat

- Akkat, atsat, aana, aata, aanaqqii, aataqqii aamma kammalaatit pinnguaqatigisartakkat, ikinngutit aamma ikinngutit angajoqqaavi ilaqtallu toqusut meeqqanil misigineqartarput.
- Meeqqat 400-rujut sinnillit sulil ataatsimik ukioqalernatik toqusarnerat ilisimavarput, sulilu meeqqat ataatsimiit 17-inik ukiullit 200-rujut 250-illu akornanni amerlassusillit ukiut tamaasa toqusartut.
- Danmarkimi Inuit katillugit ukiumut 60.000-it missaaniittut toqusarput. Toqussutaanerpaasartut tassaapput uummatip taqaasigut nappaatit kræftilu.

Avinnernut tunngasut

- Qallunaat Nunaanni meeqqat 17-iniit ataallugit ukiullit 1,1 million-it missarluinnaaniipput. Taakkunannga meeqqat 300.000-ingajaat angajoqqaamik aappaat kisiat ilagalugu inuupput, ilaasalu tamaasa ilaginagit, eqqumiiginarsinnaasumik avinnermik pissuteqartumik.
- Imatut paasillugu, qallunaat meerartaasa sisamaat angajoqqaamik annaasaqarsimasuusarput. Illit ilinniartitsisut sulinnit meeqqat atuartut aliasuuteqartut arlalippassuariarlutit naapittassavatit.

“Annaasat minnerit”:

Kisitsisit atorlugit nalunaarusiornerup paasinarsissippaa meeqqat annertuumik annaasaqarsimasut ukioqortusiartornerminni amerliartortartut.

Meeqqat 3.-5. klassini atuartut misigisimassavaat uagut inersimasut “annaasanik minnerik” taasinnaasagut. Assersuutigalugu uumasuutit toqunera, imaluunniit pinnguaqatigisartakkap kammalaatit nuunna. Annaasat taamaattut mikisunik taassallugit soorunami avataanit qallinnarsiorneruvoq.

Uumasuummik annaasaqarneq aliasunnermik annertuumik meeqqamut misigititsisarpoq. Annaasaq pissutigalugu aamma toqup pinaveersimatinneqarsinnaannginnerata piviusuuneranik paasinninnerminni alloriarneq siulleq atortaramikku.

“Annaasat minnerit” meeqqap inuunermini annaasaqarnerit ilungersunartut ilagisaattut sungiusaatit atorsinnaavai, kingusinnerusukkullu aqquasaagassaminut sungiusaatigalugit. Aqquasaagassallu “ilungersunarsinnaasaqat”.

Akisussaaqataavutit

Qallunaat meerartaasa amerlanerpaartaat ulloq naallugu atuarfinni, atuarfinnullu attuumassuteqartuni paaqqinnittarfinniittarput.

Ineriartornermi tassani ilinniartitsisut perorsaasullu meeqqap inuunerani qitiulernikuupput. Taamaalilluni ilinniartitsisoq ilinniartitsinermi saniatigut meeqqamut qaninnerpaat ilaattut inissisimalluni, aammalu ulluinnarni inuttut suliasat meeqqanut tunngasut aallutarisarlugit. Minnerunngitsumillu meeqqat qimanneqarsimasutut, annaasaqarsimallutik, aliasullutillu misigisimallutik ullaakkut atuariartoraangata.

Tassani ilinniartitsisutut meeqqamullu ilisimasaqarnerit piginnaasaqarfigisat atorlugu, ilaatigullu atuartup ilinnut tatiginninnera aqqutigalugu pikkoriffigisarlugit.

Taassuma saniatigut meeqqamut qanigisatut attuumassuteqannginnerit pillugu pisimasumut sunnertisimanak pisinnaagavit. Meeqqap angerlarsimaffimmini eqqartussallugit ajornakusoortitai, atuarfimmi oqaatiginissaanut periarfissinneqarpoq.

Peqatigitillugulu illit ilinniartitsisutut piunasaqaatigisatit pitsaasut atorlugit ulluinnarni meeqqap nalinginnaasumik pissusaani ilikkagasaanilu allanngortoqassappat malinnaavigisinnaagakku.

Tassani angajoqqaat qitiusumik suleqatiginerinut attuumassuteqarpoq. Minnerunngitsumik illit ilinniartitsisutut meeqqap angerlarsimaffimmini atugai pingaaruteqartut ilisimasaqarfigisariaqarakkit.

Meeqqat aliasunnerlu

Uatsinnut pingaaruteqartunik annaasaqaraangatta aliasuttarpugut. Annaasaqarnermut atatillugu eqqarsaatikkut misigissutsikkullu ingerlaartut, annaasarlu ilaginagu inuunermit allanngortumut ingerlaqqinnissamut nukissamik aallerluni ingerlaqqissinnaaneq oqiliartornermut atorneqarsinnaapput.

Taamaappoq inersimasunut, aamma meeqqamut taamaappoq.

Taamaakkaluartorli meeqqap inersimasullu annaasaqarnerat assigiinngissuteqarpoq. Tassalu meeqqat inuunerminni atugaat amerlasuut inersimasunik pisariaqartitsiffiummata. Meeraq qanigisamik annaasaqarsimasoq, annaasani kisiat eqqarsaatigissanngilaa, angajoqqaajusulli aappaa peqatigissallugu – imaluunniit angajoqqaajusut marluutillugit, aamma qanigisat allat aamma annaasaqarsimasut.

Niviarsiaaraq aqqaneq marlunnik ukioqarluni qatanngumminik annaasaqarsimasoq imatut allassimavoq: "Angajoqqaakka aliasuuteqaraangamik imminnut tuppallersaqatigiittarput. Uangali tuppallersaatissaqanngilanga. Aliasoreeqisummi aliasunnerulersikkusunngilakka. Ilatuannguarami peerutereerpoq."

Annaasaqartoq meeraappat taava tamatumani inuit qanigisat allat isumassuinissaminnut akisussaafigisaat annertusineqarpoq. Meeqqap annaasaqartup tuppallersarneqarnissaq ilaatinneqannginnissarlunniit pisariaqartinngilaa, takuneqarnissarli aamma tusaaneqarnissaq, kiisalu paasineqarnissaq pisariaqartittarpaa. Misigisami nuanninngitsorsuarmi inersimasumit takuneqarnissani, eqqarsaatnik misigissutsinillu avitseqatigineqarnissani pisariaqartippaa.

Meeqqap annaasaqarnerit kisimiilluni atussagalarunigit ajornartorsiutinik peqalersussaavoq.

Toqu pillugu meeqqap paasinninnera

Meeqqat annaasaqarnermik nalaani aliasoriaasaat misigissutsimikkut eqqarsartaatsimikkullu inersimanerannut attuumassuteqarlunniartarpoq.

Misilittakkat maannamut atorneqartut, inuunermilu aqqusaarneqartut tunngavigalugit meeqqat qisuariarneri malugineqartariaqarput.

Meeqqat qisuariarnerat maannamullu misilittagaannut, inuunerannilu pisunut inissisimanerat isiginiarneqartariaqarpoq.

Meeqqat aliasunnerannut tunngatillugu nalinginnaasumik aallaaviusarpoq meeqqap qassinik ukioqarnera.

Kisitsisinit takuneqarsinnaavoq

5 – 9-nut ukiullit:

Meeqqat taamatut ukioqaleraangamik paasilluarterpaat toqu allannngortinneqarsinnaangitsoq. Tupinnanngitsumik toqu inummut immikkut takorloortarpaat. Toqulluni qanoq pisoqartarnersoq itisuumik eqqarsaatigisarpaat. Meeqqat piviusoq piviusuunngitsorlu akuleriissikkajuttarpaat. Anaanartik ataartilluunniit toqusoq takunngikkaangamikku isumaqalersinnaasarput, toqusoq sakkortuumik isiginnaagassiatulli ersinartigisumik isikkoqartarpoq.

10 – 11-nut ukiullit:

Toqumut isigininneq inersimasut isiginnitaasiannut eqqaanarsisarpaq. Meeqqap paasisarpaa toqu avaqqunneqarsinnaangitsoq. Taamatut ukioqaleraangamik toqup kingorna susoqartarnersoq eqqarsaatigilersarpaat. Nammineq toqunissartik annilaangagisorujussuunngortarpaat, sininnissartillu ajornakusoortilersinnaasarlugu. Namminneq sunniuteqarfingikkaluakkaminnik meeqqat qulinik ukioqalernissamik tungaanut pisunut imminnut pisuutissinnaasarput.

12 – 13-nut ukiullit:

Meeqqat mikinerusut pissusilersuutaasa akerlianik meeqqat annerit annilaanganertik aqussinnaakkajuttarpaat, imaluunniit eqqartuerusunngissinnaasarput. Tupinnanngitsumik meeqqat taamatut ukiullit oqarsinnaasarput toqu ersiginagu. Inersimasut tusaatillutik toqumik qanoq eqqartuinerat tiguartisimaffigisorujussuusarpaat. Meeqqat malugigaangamikku toqu paquminartumik isigineqartoq, taava eqqarsaatitik namminneq pigiinlertarpaat.

Aliasunnermi qisuariaatit

Inersimasuni naatsorsuutigineqartut ittarpoq meeqqat aliasunnerat takuneqarsinnaassasoq. Meeqqat tarnimikkut qanoq innerminnik malugeqqullutik nalunaaruteqassasut, ilaatigut nammineerlutik oqarsinnaasut qanoq innerlutik.

Meeqqat ilai misigissutsiminnik avammut qisuariatartarput. Kisianni meeqqat amerlanerit annaasaqanngikkallarnermittut eqqarsaatiminnik misigissutsiminnillu annissineq ajorput eqqartuerusunnatilluunniit.

Uagut isumassuisutut meeqqat matoqqasut qanoq pissuseqarfingissavagut? Inersimasorpassuit meeraanerminni annaasaqarsimasut misigisatik pillugit nipangersimaffigineqarsimasut misigisimasarsimapput sumiginarneqarlutik

kiserliorlutillu. Misigissutsit taakku meeraanerminnit attattuarsimavaat, inuunerminnilu kingusinnerusumi inunnut allanut qanoq pissuseqarnissaannut nuanniitsumik sunniuteqartarluni. Assersuutigalugu aappartaarnissami ilaqutartaarnissamilu ajornartorsiuteqartarlutik.

Allat aliasutsinnginnissaat anguniarlugu, imaluunniit killissamik qaangiingissaq anguniarlugu nipangiinnaraangatta inerneru kiserliornermiillikkajuttarpoq.

Inuit tamarmik aliasunnerminni kiserliortorujussuusarpaat – aamma meeqqat. Pingaartorujussuavoq meeqqatta qanoq innerannik aperigutsigit aliasulersinnginnissaat eqqumaffigissagatsigu. Aliasuppummi. Aperinerisigit misigisaminnik oqarsinnaanissaannik periarfississavagut. Taava uagut inersimasut qiassarput tikillugu, aamma itigaluarpalluunniit sapinngisamik nukittunissarpaat isumagisariaqarparput.

Inersimasutut meeqqat annaasaqarsimasut akisussaaffigaagut. Akisussaaffik ilisimasaqarnitsinnut attuumassuteqarpoq, tassalu annaasaqarneq tamatigut "takuneqarnissamik, tusaaneqarnissamik aamma paasineqarnissamik" meeqqamut pisariaqartitsiffsusarmat.

Ilinniartitsisut naatsorsuutigisaraluunniit ajornartorsiutit siviuserusumik atuuttarput. Qanigisamik toqusoqarneranum ataatillugu ukioq ataaseq marlulluunniit siviussuseqartumik meeqqap sulisinnaanera qaffasissutsimut nalinginnaasumut aatsaat uteqqissinnaasarpoq.

Isumassuineq iliuseqarneruvoq

Meeqqat annaasaqartut inersimasunit ilalersorneqartussaapput. Inersimasut meeqqat annaasaqarnerannut paasinnittut, anniaataannullu takunnittut, meeqqallu ilitersorlugit misigissutsimik qanoq oqaasinngortinnissaannut, ulluinnarnilu qanoq inuunissaannik malitassaannillu tunniussisussanik.

Illit ilinniartitsisutut misiginikuuiuk meeqqap qanoq iliornissani nalornissutigiartoraa, imaluunniit illit pisoq qanoq iliuseqarfingissanerlugu nalorninerit, taava pitsaanerpaajussaaq tapersersuiniarnerit takutinniassallugu. Suleqatinnit imaluunniit inuit allat attuumassuteqartut tatigisatit, assersuutigalugu peqqissaasoq, palasi imaluunniit tarnip pissusaanik ilisimasalik. Ilinniartitsisut perorsaasullu meeqqamut aliasuteqartumut tunngavissaraat pisunut arlalinnut tunngasunik suleqateqarnissaq, taannalu suleqatigiit allat, assersuutigalugu

peqqissaasut imaluunniit tarnip pissusaanik ilisimasalik tassani atornerqarsinnaagamik. Ilinniartitsisunut soqutiginnittunut atuarfiup atuagassaateqarneratigut suleqatigiinneq ikorfartorneqarsinnaavoq, tassani ilinniartitsisut meeqqap aliasunneq pillugu pikkorissarsinnaallutik, aammalu nukissaqarniarnermut iluaqutissatut suleqatigiissitamik pilersitsinnaaneq.

Aammattaaq annasaqartoqartillugu qanoq iliuuseqartoqarsinnaanerani pilersaarusiortoqarsinnaanera isumassarsialsalaassaaq. Akisussaasut agguataarnerup saniatigut pilersaarusiornermi pingaaruteqarpoq malitassat atuarfimmi aallartinneqarnissaat. Malitassat ataatsimoornermi nukittunerulersitsisarput, pisunullu nassuerutiginninnissaq ajornannginnerulersittarlugu, aammalu annasamut misigissutsikkut oqaasinngortitsisinnaaneq ajornarunnaarsittarlugu.

Isumassuineq ilinniarnaqarsinnaavoq

Meeqqat 3.-5. klassini atuartut allat misigissusaanik paasinninnaanermit piginnaasaqartarput, allalu qanoq innerat oqimaalutarsinnaallugu. Paasinninneq taanna isumassuilluarnermik iliuuseqarnermik ineriartortitsisinnaavoq.

Atuartitsinermi toqu pillugu suliaqaraanni atuartumut pissarsiasat marluk anguniarneqarput. Annaasaqarnermi misigissutsit suut atugaasarnersut, atuartullu ataasiakkaat paasinninnissaannut ineriartortitsinissaq ilaatigut anguniagaavoq. Kammalaatip annasaqarsimasup suut tapersorneqarnissamini pisariaqartinnerai atuartunut paasitinniarneqarpoq.

Meeqqammi kammalaamminnut paasinninnertik isumassuinermit saatillugu tapersersuiniarunik, inuttut akisussaaqataasut misigisimasariaqarmata. Kammalaammummi iluaqutaasussamik tunniussaqaarsinnaanertik sapernagu misigisinnaasariaqaramikku.

Kammalaammut isumassuilluni iliuuseqarnissamut piumaqaasaqataasoq tassaavoq, meeraq nammineerluni pisumut attuumassuteqartumut misigissutsiminik aqutsisinnaassasoq aamma meeraq misiginneqataanerminik attaviginissinnaaneramik ingerlatitseqqissinnaasutut piginnaasaqassammat. Alloriaqqinnissamut misigissutsit oqaasinngortissinnaanissai pingaaruteqarpoq. Taamaammat isumassuinermit "ilinniartitsinermit" atuartut ikiorniarneqarput, tassani inuttut nammineq sammisaq pillugu oqaaseqarnissaminnut ineriartortitsiniassammata. Ilinniartitsisutut suliasat pingaartoq tassa inimi atuarfiusumi ammasumik

oqaloqatigiissinnaaneramik pilersitsinissat, - aamma sammisanik misigissusilerinerni. Atuartut ammasumik oqaloqatigiissinnaanertik sungiusimallugu pisinnaanissaat piumasaqaatit pingaarnersaraat, taamaalillutik kammalaammut annasaqarsimasumut imaluunniit artorsaateqartumut isumassuinerit takutissinnaaniassammassuk.

Aamma atuartumut annasaqarsimasumut, misigisaminillu suliarinninnissaminut pisariaqartitsisumut kammalaatit, annasaqarsimasumut qanoq pisuseqarnissaminnik tapersersuinnissaminnut aamma immikkut piviusunik ilitsersorneqarnissaminnik pisariaqartitsisarmata. Inimi atuarfigisaminni peqatigiillutik sunniivigeqatigiilluarinnissaminnut ajornartorsiuteqalinnginnissaat anguniarlugu, aammalu annasaqarsimasup imminut mattutinninnissaa pillugu, taava atuartut tamarmik namminneq, tamarmiullutillu pisumi piviusumi qisuariaatigisinnaasaasa piareersarnerisigut pitsaanerulersinneqarsinnaavoq. Taamatut atugaqarnermi una atugaq atornerqartussanngorlugu naatsorsuussaavoq.

Isumassuinermi suleriaaseq

Meeqqat toqu pillugu sammisaqarnerminni assigiinngitsunik isiginneriaaseqarlutik, inuunerup siumut takuneqarsinnaannginneranik piviusumik ilisimasaqalernerimikkut annilaanganeramik nalorninartumik isigineqalersinnaasarput. Toqu annasaqarnerlu pillugit misigissutsit eqqarsaatillu eqqartornerisigut annilaanganeg piviusorsiorunngortinneqarsinnaavoq, taamaalillunilu ersineq oqinnerusumik aqunneqarsinnaalissalluni.

Nalinginnaasumik ilisimasaqalernerneq isiginneriaatsit pissusilersuutillu allanngortinnissaannut naammanngilaq. Nammineq qanoq isiginnittaaseqarneq aamma toqu pillugu misigissutsit meeqqat ineriartornerannut angusaqarnissami piumasaqaataagunik pitsaaneruvoq. Illit inersimasutut toqumut atatillugu paatsiveerusimaarnerit imaluunniit annilaanganerit takuttittariaqassavat, isumaqalissanngillammi illit toqu pillugu ilisimasanik ulikkaartutit aqussinnaallugillu. Eqqarsaativit misigissutsivillu takutinnerisigut meeqqanut maligassiussagavit.

Illit akinnginninni meeqqat apeqqutissatik namminneq oqaasertalersinnaavaat. Tamatumunnga ilaatigut ikiukkit. Taamaalillutik meeqqat sammisaq pillugit pingaartitaannik mattussinnginniassagavit.

Isumassuillutimmi suliguit meeraq takuneqarluni tusaaneqarluni, paasineqartutut misigissammat.

Atuakkap suliassartaa

Kræftimut akiuiniarfimmit atuagaq Isumassuineq 6.-8. klassinoortoq nassiussoratsigu, kingorna saaffiginnittut amerlangaaramik imaaginnavis-simapput, taakku atuakkap assinganik "Minnernut" atorneqarsinnaasumik ujartuillutik saaffiginnipput. Aanalu atuagaq saaffiginnissutaannut naapertuuttoq.

Imarisaa

Atuakkap sammivai: Inuunerup kaavinnera, misigissutsit, annaasaqarneq, aliasunneq, toqu, ilisineq, upperisaq, aamma immissinnut paarigitsi.

Misigissutsit nalinginnaasut pillugit, sammisallu peqqissaartumik iserfigineqarnissaa anguniarlugu una atuagaq suliarineqarpoq. Immikkoortut inummut samminerullutik sakkortusiartuaarput. Misigissutsinik nalinginnaasunik ilisariuminartunik, soorlu nuannaarnermik, annilaanganermik, kamannermik aamma suut tamarmik taartuinnangortinneqartut annaasaqarnermi tupanneq, aliasunneq, toqu aamma ilisinermik imaqarput.

Atuagaq immikkoortumiit immikkoortumut malittaralugu – atuartut quppernerit siuliini ilisimalikkatik ilaartoqqissinnaavaat. Sammisat tullerriaarneri malillugit atuartut ilisimalikkatik atorlugit imminnut qanilaarnermik isumassuinermillu takutitsillutik atorsinnaavaat. Atuakkami pingaaruteqarpoq sulilluarnissaq, meeqqap annaasaqarnermini misigisai assiliartalersorlugit qitiutinneqarlutik.

Atuartitsissutitut uku imarivai

- Atuartunut pappiaqqat sulilluni atugassat. Pappiaqqat assilinqarsinnaapput.
- Ilinniartitsisunut ilitsersuutit, taakku suliassat pillugit naatsunik ilitsersuutitaqarput. Ilinniartitsisunut ilitsersuutit sungiusarnerut ilassutitut atugassanik ilaqartinneqakkajuttarput. Ilinniartitsisunut ilitsersuutit naniuminartunngortinniarlugit sungaartumik qalipaatilinnik papialartaat naqinneqarnikuupput.
- Cases-it assiliartalersukkat (inuunermit piviusumik oqaluttuat), taakkulu sammisami immikkoortuni ataasiakkaani ilassutitut atorneqarput. Oqaluttuat klassimi nipituumik atuarneqarsinnaapput, imaluunniit assilillugit atuartut mappinut iliorarneqarsinnaapput. Mappemut ataatsimoortillugit immikkut iliorarneqarsinnaallutik.

- Atuakkami qupperneq kingullerpaami katalog-i imaqarluartoq atuarneqarsinnaavoq, taassumalu uku imarai: Qaaqqusatut ilinniartitsisoq – aamma atuarnermi takusassarsiornissamut siunnersutit, adresset iluaqutigineqarsinnaasut, atuagaq aamma AV-mut innersuussinerit. Imarisai saqqummersitani taaneqartuni tamani naatsumik allaaserineqarput.

AV-mut innersuussinerit

- Atuartitsinermi ilassutitut isiginnaagassiamik saqqummersitsisoqarnikuuvoq: "Når livet går sin vej"

Misilittakkat ataasiakkaat

Ilinniartitsisorpassuarnit atuakkamit sammisaqarsimasunit pikkunartortaa pingaaruteqartoq tassaaavoq, naak aallartisarneq artornarsinnaasaraluartoq oqimaallunilu, atuakkami sammisat oqimaalliarneri malillugit suliaqarneq oqiliartuinnavittarpoq. Sammisat pillugu atuartup oqaaseqarneri tamaasa imminnut tatigeqatigiinnermik annertunerusumik pilersitsisarpoq, taamaalillutillu oqaaseqarqinnissaminnut piginnaasaat annertunerulertarlutik.

Quppernerit assilisat kisitsisitaasa tullerriaannginneri atuartorpassuit qinngarisarpaat. Qupperneri ajornartorsiutaassappata assilinniginnerini kukkunernut lak-imik qallerlugit asserneqarsinnaapput.

Annaasaqarneq, aliasunneq, toqulu pillugit atuartut oqaloqatiginiaraanni, taava isumassuineq qanilaarnerlu pingaaruteqarput. Ilinniartitsisutut imminnut naammaginnginneq tapersersortariaqarnerullu misigisinnaanissaat tappiffigisariaqarpoq. Tamatumunnga atatillugu sulianik ilisimasallit puigornagit saaffigisinnaavatit, taakkulu suleqataasinnaapput, atuarfimmi tarnip pissusaanik ilisimasalik perorsaanikkut tarnikkullu siunnersortit.

Aallaqqaasiut

Angerlarsimaffimmut allakkat

Atuartut klassiini amerlasuuni aalajangersimasumik ileqquuvoq, nutaamik sammisaqartoqalerneratigut ilinniartitsisup allakkatigut angerlarsimaffinnut nalunaaruteqartarnera.

Sammisaq aliasunnermut tunngappat, taava angajoqqaat amerlasuut atuarfimmit paasissutissanik annertunerusunik pinissartik pisariaqartilertarpaat.

Allagaq ataaniittoq allakkamut taama ittumut allaqqitassiatut atorreqarsinnaavoq.

Allagaq paasissutissanik ilaneqarsinnaavoq, soorlu atuartut piffissami matumani imminnut qanoq pinerinik imalimmik, toqqaannarnerusumik tunngavigisassat aaneqarsinnaapput kisitsisit atorlugit nalunaarusiornermi qupp. 5-imi, imaluunniit atuartut akornanni toqusoortoqarsimappat nalunaarummik nuanninngitsumik paasissutissiisoqarsinnaalluni, tassani atuartup angajoqqaavisa arlaat toqusimappat, imaluunniit atuartup qanigisaata arlaa toqusimappat.

Asasakka angajoqqaat

Ulluni ulloq.....ulloq tikillugu.....sammisaq suliarissavarput:

Alisunneq pillugu **Qilerut kipineqarpat**

Inersimasut uagutsitulli meeqqat inuunermi nuanniitsunik nalaataqartarput. Inuuneranni pisut qaqugorsuarmut annertuumik isumaqartissinnaasaat.

Arlaanik annaasaqarnerat oqaloqatigiissutigalugu meeqqat allanik avitseqateqarnissamik isumataarnissaannik paasitinnerisigut ikiorniarpagut.

Misigissutsikkut inuunerput annertooujussuuvoq. Nuannaarnerujussuarmiit aliasunnerpaaffimmut, tassanilu akornatigut assigiinngitsorpassuarnik misigissuseqartarluta.

Uani sap.ak. sammisariniarpagut inuunitsinni annertuumik pingaarutilik. Neriulluta meeqqassi misigisat taakku pillugit saaffigippasi avitseqatigiumaarisi.

Sammisaq pillugu apeqqutissaqarussi ataani atsiortumut saaffiginninnissassinnut tikilluaqqussi.

Asannittumik inuulluaqqusillunga

Isumaqatigiissut pitsaasoq toqqissisimanermik tatiginninnermillu pilersitsisarpoq

Sammisap aallartinnginnerani, atuartut peqatigalugit qanoq immissinnut oqaluuttarnissarsi, tatigiqatigiillusi iliorfiginissarsi, sammisap aallartinneranit naanissaanut suleqatigiinnissarsi isumaqatigiissutigussiuk isumassarsiatsialaassaaq.

Atuartut namminneq isummersorsinnaassagunikkit suleqatigiinnissaq pitsaanerpaajussaaq ajunngitsumillu tiguneqassalluni.

Tamatununga atatillugu maluginiassavat atuartut inersimasuninngarnit akimmisaarnarnerujussuarmik maleruagassaliortarmata.

Maleruagassat pappialamut angisuumut allanneqassapput, inimilu atuarfigisap qeqqanut nivinngarneqassapput, taamaalilluni pisariaqartileraanni atuarneqariaannanngorlugit.

Suliaqarnermi atorneqarsinnaasut ukuusinnaapput:

1. Brainstorm: Peqatigiilluni pitsaasunik isumassarsiorneq

Atuartut tamarmik pappialamik A4-mik tigusissapput. Pappialarlu qeqqatigut titarnilerlugu avinneqassaaq. Affaata aappaani atuartup naatsorsuutigisani pitsaasut tamaasa allassavai, suliassarissavaalu sammisat soorlu imaattut: misigissutsit, annaasaqarneq, aliasunneq aamma toqu. Pappialallu affaata aappaani akerlianik ernumassutit akimmisaarnartullu atuartup sammisami suliaqarnermini akornutigisinnaasai allassavasi.

2. Oqaaseqaat – isumaqataasut isumaqataannngitsullu

– allattarfimmut allanneqassapput pingaarnersiorneqassallutillu.

3. Oqallinneq

Suliassamut aallartilikkatsinnut sinaakkutassanik pitsaasunik qanoq ililluta pilersitsisinnaavugut, massakkummi sammisamut naatsorsuutigisagut paasereerpagut.

4. Ataatsimoorluni suliaqarneq naatsoq

Ataatsimoorlutik suliaqartut sammisami "Aliasunneq pillugu"mi akunnerit atukkatik qanoq maleruagassaliorsimani isummersorfigissavaat.

5. Ataatsimoorluni suliaqartut siunnersuumminnik saqqummiissapput,

taakkulu tunngavigalugit inimi atuarfiusumi tamarmiullutik maleruagassat atorneqartussat suliarissavaat.

Silatusaarluni maleruagassat ukuusinnaapput:

- Kinaluunniit imminuinnag pilluni oqalussaaq
- Tamarmik oqaaseqarnissaat pingaruteqarpoq
- Nammineq toqqaasinnaapput. Oqallinnermi peqataajunnaarnissaq ajunngilaq, taamatullu aamma oqaloqatigiinnut ilannguteqqissinnaavutit piareertut misigiguit.
- Ataatsimut suleqatigiinni tuavisaarinaveersaarit
- "Asuliinnaq oqalunnissaq" pinaveersaaruk
- Isummat tamarmik ajunngillat.
- Misigissutsit ajortuunngillat – minnerunngitsumillu kanngunaratik.
- Arlaannik suliaqaraanni misigissutsit takutinnissaat pissusissamisoorpoq.
- Tatigeqatigiinneq. "Inummut kimulluunniit tunngassuteqartut" atuartunit – ilinniartitsisuniillu tatiginartumik suliarineqartariaqarput.
- Sammisaq misigissutsinut, annaasaqarnermut, aliasunnermut, toqumullu tunngassuteqarpat akissutinik ajunngitsunik eqqunngitsunilluunniit peqanngilaq.

Samson

“Ulloq taanna eqqarsaatigigaangakku, suli naakkut anniartarpunga, Samsonip pisarnermisut naaperiangikkaanga”

Qimmeqarpugut. Taannalu Rolf-imik ateqarpoq, pitsaasorujussuullunilu. Natermi saniani nalagaangama, isaalu qernertut qillertut takugaangakkit, soorlumi oqaluussinnaallugu.

Taamatut nalallunga isigigaangakku qatanngutaanut assingutittarpara. Taamatut ittunik aamma iseqarami.

Rolf-ip qatanngutaa Samson-imik atilik maqaasillugu siniffinnut innarlunga qiasimagaangama taava isit taakku unnuppassuarni eqqarsaatigisarpakka.

Samson sumiippa?

Suli naakkut anniartarpunga ulloq taanna eqqarsaatigigaangakku, atuarlunga soraaraarama Samson-ip pisarnermisut naaperiangimmanga.

“Samson sumiippa?” anaanaga aperaara. Siullermik oqaaseqarpiangilaq, taava ingippoq nikallornartumillu oqaluttuassaqarnerarluni. “Samson toquvoq”.

Nukara oqartoq eqqaamavara “Toqua?” Taava anaannut qaqeriarluni qialerpoq.

Qiasinnaangilanga

Naakkut anniartorujussuuvunga anersaartorpiarsinnaanangalu. “Ataatap nalunngilaa?” “Naamik” anaana akivoq. “taava paasiguniuk qiassaaq”

Ataatagalu assigiittorujussuuvugut, taamaammat eqqarsarpunga uattulli nuannaarunnaartigissasoq. Taamaangippat kamaattorujussuungussavara.

Aqaguani uumasut pinnguartarfiannukarpugut. Tuppallerniassaagut, anaanaga oqarpoq.

Qitsuaqqat savaasarlu piraq tigummigakkit, niaqoralu meqquinut oqortunut tutsillugu iluaqutaalaaraluarpoq.

Kingornatigulli suli nuannaassuseqanngilanga. Sivisuumik nuannaanngilanga – sapaatit akunnerpassuini nuannaanngilanga.

Ilaannikkut unnuami itertarpunga, anaanaga ataatagalu aggeqqusarlugit. Nerileraangamalu naakkut anniakulallunga. Aamma pinnguarissannut piunassuseqanngilanga, - sammisassarsiorsinnaanngilanga.

Meeqqat sukkaasuumik puiguisarput.

Sanilitta ilaat ullut ilaanni oqartoq tusaavara: "meeqqat sukkaasuumik puiguisarput, sivitsunngitsoq Samson puigussavaat". Aatsaat taama sianiippalutsigisumik tusagaqarpunga. Oqaluuserinngippallaaqigakku isumaqarsimassaaq nuannaannginnera qaangersimagiga.

Nukara aallaqqaammut qiasorujussuusarpoq. Aamma pisoq pillugu oqaluttaqaaq. Piffissaq sivisunngitsoq qaangiummat qiasarunnaarpoq, Samson-illu toqnera oqaatigissarlugu.

Naakkut anniarneq

Uangali qiasinnaanngilanga. Naakkut anniaannarpunga. Aamma kamattalerpunga. Anaanama oqaluttuuteqqaarnata Samson uumasut nakorsaanukaassimassanngikkaluaramiuk.

Anaanama ataatamalu isumaqatigaannga. Kisianni oqaluttuutiarunisigut nuannaarunnaarnissarput annilaangagisimavaat.

Neriorsorpaatigut tulliani nuaniitsumik pisoqarpat ingerlaannaq oqaluttuunniarluta.

Rolf

Sapaatit akunnerpassui qaangiummata Rolf qimmitaaraarput. Siullermik nuannarivallaanngilara. Annilaangassutigisimagunarpara napparsimalerluni aamma toqussasoq. Aammami Samson-imut assingugaluarluni qimmeq allaagami.

Ullumikkut Rolf nuannarisorujussuuara. Qimmeq pitsaavoq Samson-ingallunilu.

Eigil

Inuunerup kaavinnera

Inuunerup kaavinnera

Inuunitsinni annaasaqarluta aliasukkaangatta, tassani pisuttaavoq suulluunniit tamarmik namminneq kaaviiarfeqarnerat. Suut tamarmik allanngorartarput. Suulluunniit uumassusillit atugassaat aalajangerneqareertarmat.

Atuakkamik atuarit

Sammisamut oqimaatsumut suliaqarniarnermi oqaluttualiaq "matuersaataavoq pitsak" atuartooq ammartissinnaasaramiuk. Taamaattumik immikkoortunut tullernut atorneqarnissaa aamma innersuussutaavoq, piffissaqarfigalugu sammisamut naleqquttumik inimi atuarfusumi nipituumik atuarnissaq.

Taamaatullu aamma isumassarsiatialaassaaq atuartut namminneq sammisaaq pillugu atuartarnissaat.

Atuakkat taakku taaguutaat atuakkap quppernerisa kingullersaanni nassaarineqarsinnaapput.

Allanngorneq

Suliassaq ingerlalissaaq, atuartut inuunerup uninngaannannginneranik allanngoriartuinnarneranillu paasitsikkaanni. Ukiup kaajallakkiartorneri asserssuutissaalluarput.

Assersuutaasinnaasut allat tassaasinnaapput:

- Mannik
Quperloq
Puulinngortoq
Pakkalugaq
- Atuagaq
Naalerneq
Orpeeraq
Orperujussuaq qisussiassaq
- Mannik
Haletudsi
Naraseq

Inuit aamma allanngoriartortarput

Nammineq assit titartarneqalerpat tarrarsuutit piariikkat

Kinguaariinni orpiutiga

Kinguaariit inunngortarput aamma toqusarput. Uagut inunngunngikkallaratta maani inuusoqarpoq, aamma toqoreerutta allat inunngussapput.

Inuuneq toqup tungaanut inuuneruvoq

Toqu tassaammat inuunerup naggatissaa pinngitsoorneqarsinnaanngitsoq, tamatuma paasinarsarnissaanut atugassaq.

Atuartut sumilluunniit uumassusillip assinganik titartaqqussallugit isumassarsiatialaassaaq, uumagallarmat kingornatigullu toqoreermat.

Suut tamarmik kaavipput

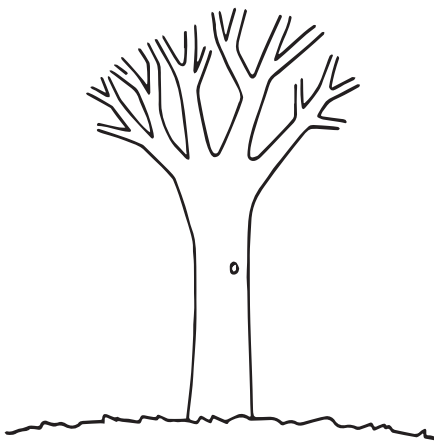
Pinngortitap kaaviiarnera inuup ingerlaqatigaa. Silaannaannaap kuldioxid-ianit kulstofatom aallaavigeriarutsigu, taava ajornanngitsunnguamik takuneqarsinnaassaaq pinngortitami uumassusillit tamarmik naasaanngitsumik ingerlaartuarnert. Kulstofatomi silaannarmiit ivikkanit pineqartarpoq, taamaalilluni ivikkap naaneranut sunniuteqartarluni. Puuluki pilluurtut ilaattut nunaannarmi inuusoq ivigartortarpoq. Aqjaruani ivigaq allanngortinneqartarpoq puulukillu timaata ilagilertarpaa. Puulukip ukiui naammalerpata toqunneqassaaq, taamaalilluni aataap nerrivianut flæskesteg-inngorluni nerisassanngussaaq. Siusinnerusukkut kingusinnerusukkulluunniit aataa toqussaaq. Timaa nunamut iliverneqassaaq, asiujartorneralu aallartissalluni. Oquit bakterissallu ulloq unnuarlul sulisarput. Ullut ilaanni kulstofatomi bakterissat ilaannit anisinneqassaaq, tamanna pisarpoq kuldioxid-imik silammut anersaarnitsigut. Kuldioxid nuna iluatigoorluni silaannarmut anillassaaq. Kaaviinneq tassunga killeqarpoq.

Kaavittut allat taasinnaavagut, assersutigalugu imeq aamma kvælstof-i.

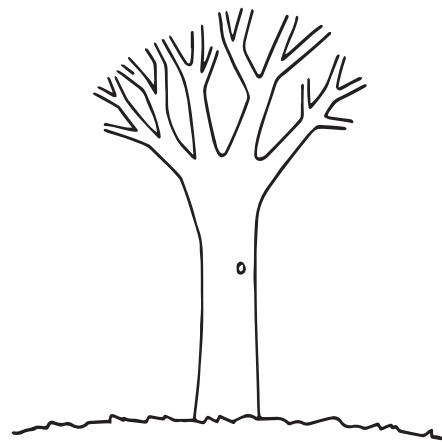
Allanngorneq

Allanngorneq tassaavoq inuunerup ilagisaa pissusissamisoortoq

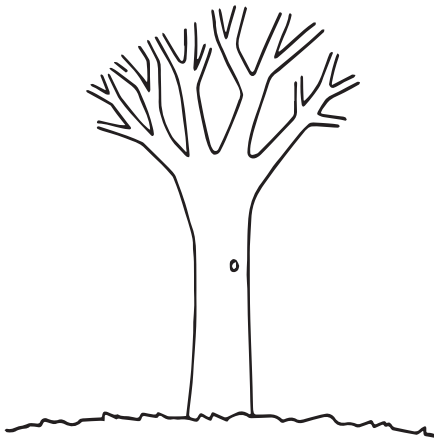
Assersuut uani titartaruk qalipallugulu:

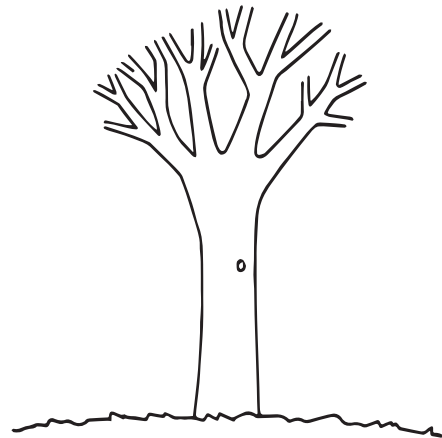
Upernaaq

Aasaq

Ukiaq

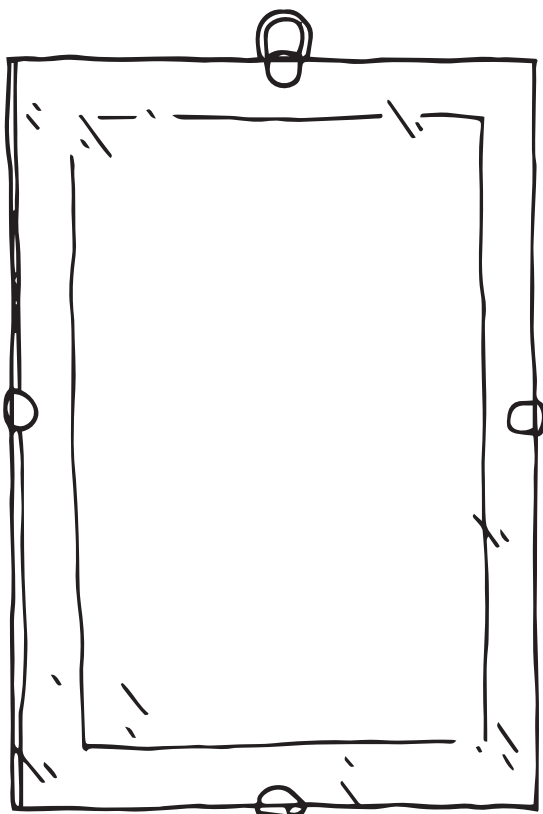
Ukioq

Naasinnaasunik allanngorsinnaasunillu assersutigisinnaasannik allanik nassaarit.

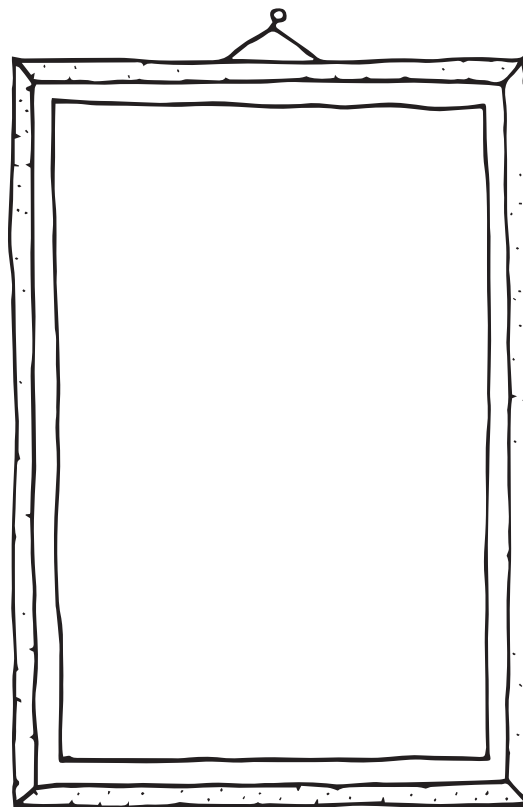
Inuit aamma allanngoriartortarput

Imminut assilillutit pingasunik titartaagit

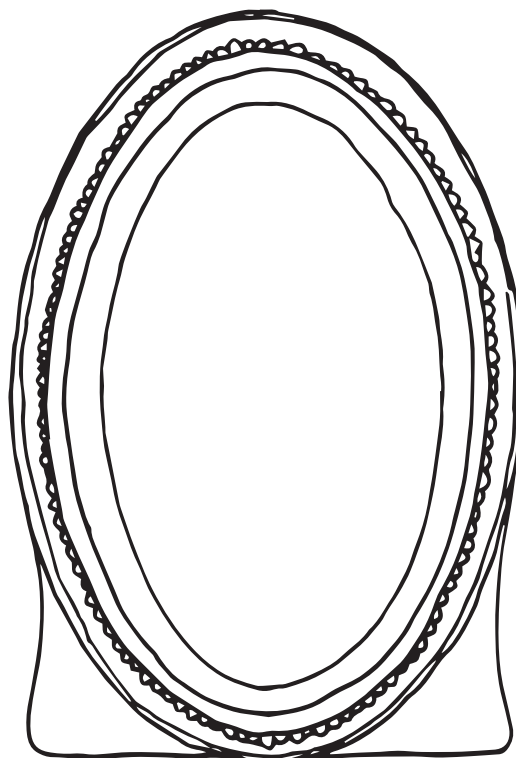
1. Mikigallaravit qanoq isikkoqarpit.
2. Ullumikkut isikkorisat.
3. Utoqqaliguit isikkoriligassattut takorluukkat.

1. Uanga naalungiarsuttut

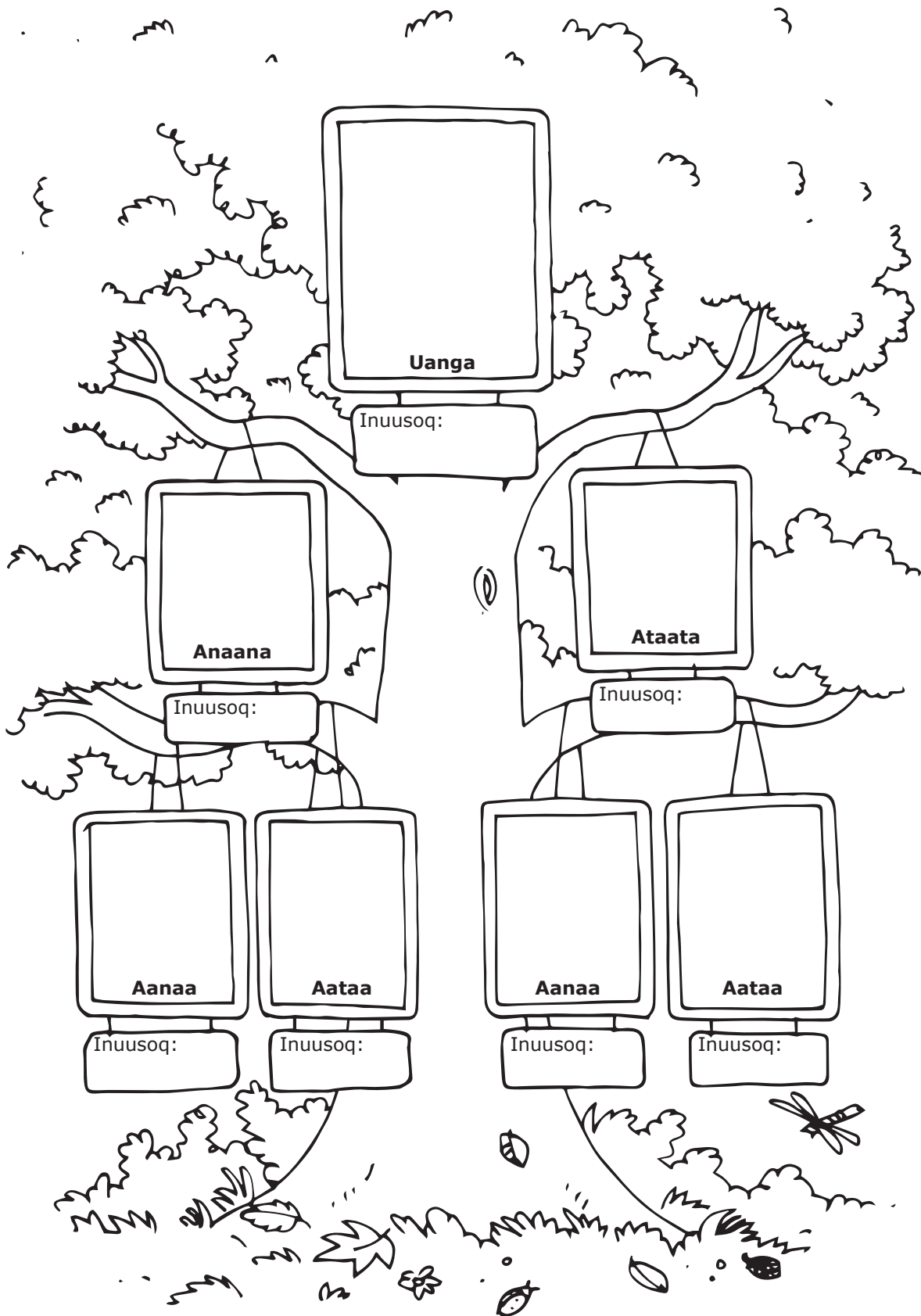

2. Uanga "massakkut"

3. Uanga utoqqartut

Kinguaariinni orpiutiga

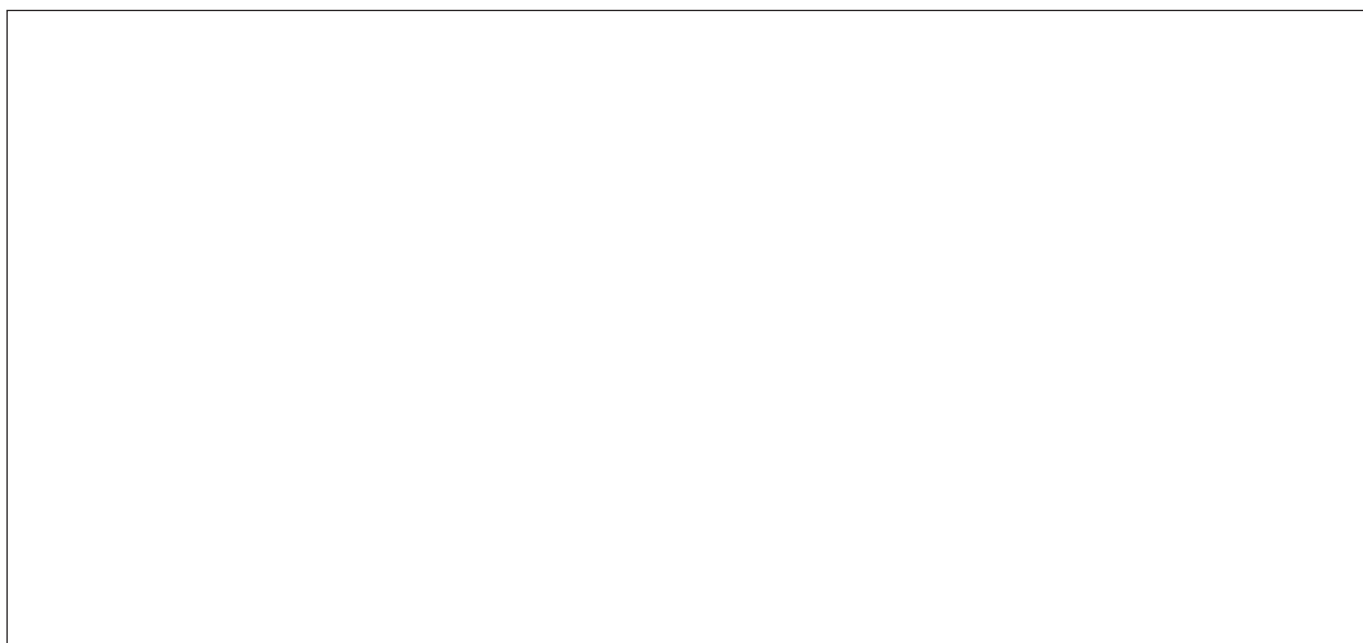

Inuuneq toqup tungaanut inuuneruvoq

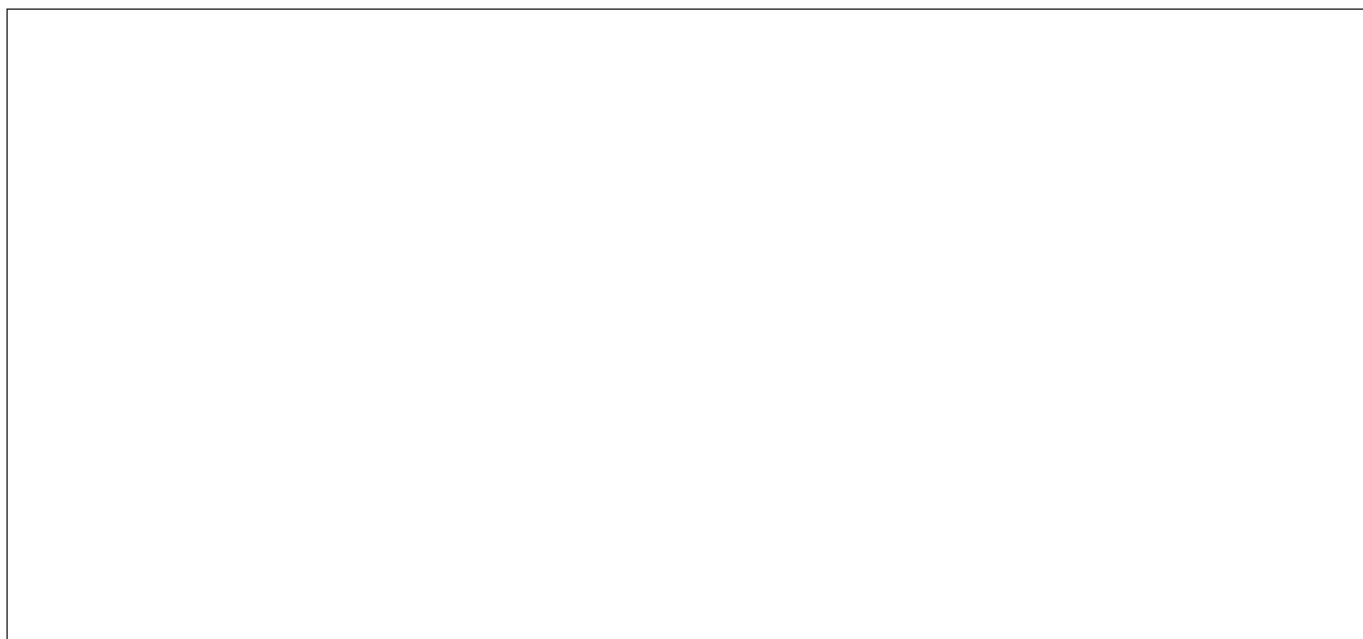
Toqu tassaavoq inuunerup naggatissaa.

Naasut toqusarput, uumasut toqusarput, inuit toqusarput...

Uumasumik/inuusumik toqunikumillu titartaagit

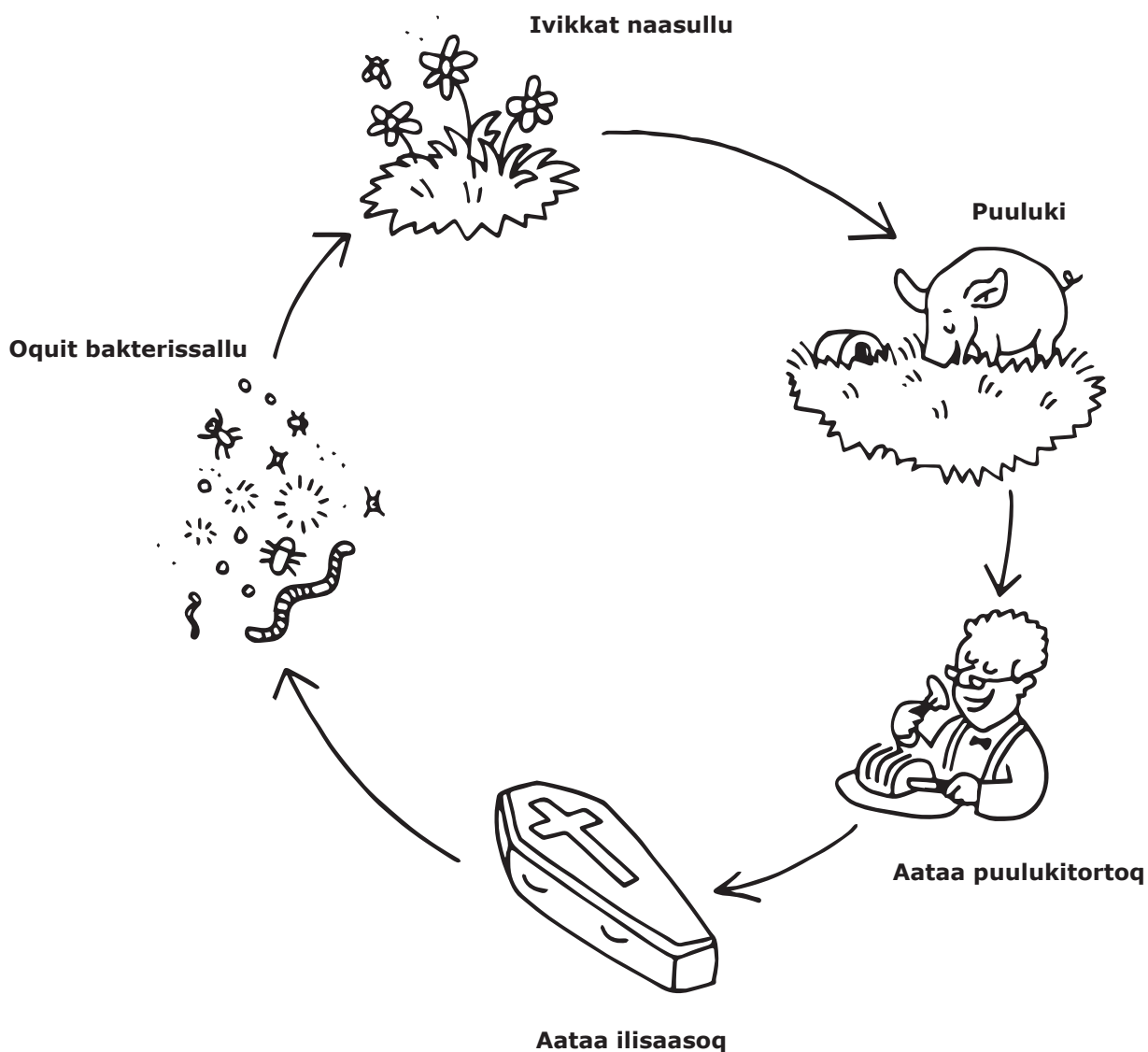

Inuuneq

Naqinneqarsinnaavoq

Suut tamarmik kaavipput, nunguinnartinneqarneq ajorput

Misigissutsit

Misigissutsit

Misigissutsit sunit aalassatsinneqarnerusarpat?

Atuartut tamarmik sunit nuannaalersinneqar-tarnerlutik, nuannaarunnaarsinneqartarnerlutik, annilaangalersinneqartarnerlutik aamma kamatsinneqartarnerlutik titartaallutik ersersinnias-savaat. Titartakkat inimi atuarfiusumut takuneqarsinnaanngorlugit nivinngarneqassapput.

Taamaalilluni titartakkani aalajangersimasumik sammisaqarsimaneq takuneqarsinnaanersoq ataatsimoorullugu paasineqarsinnaassalluni.

Oqallisissaasi:

Atuartut titartakkaminnik namminneq oqaluttuarkittit. Oqaloqatigiissutigisiuk soq taakkorpiat misigissutsiminnik aalassatsitsisartut.

Meeqqammi allat,- taakku asserpiaannik aalassatsinneqartarnerlutik?

Arlaannik nuannaalersitsisinnaasunik nammineerluni ujartuisoqarsinnaanerluni. Imaluunniit nuannaarunnaarutaasinnaasut, annilaangalersitsisinnaasut, kamatsitsisinnaasullu pinngitsoortinniarlugit iliuuseqartoqarsinnaanerluni?

Pisuni nuannaarunnaareernermi annilaanganermi, kamannermiluunniit qanoq iliortoqarsinnaava?

Misigissutsit pissanganartunngortikkittit

Meeqqat titartagaat aallaavigalugit misigissutsit pissanganartunngorlugit pisuni iliuutsinik annikitsunik takusassiisoqarsinnaavoq. Ilinniartitsisup naqinnerit naatsut atorlugit meeqqat titartagaat malillugit oqaaseqartassaaq.

- A. Atuartut tamarmik tulleriarlutik allakkamik tiguisassapput, tassanilu kammalaammit kammalaatinilluunniit ikiorneqarluni pisut pissanganarsarlugit allagakkami allassimasoq malillugu ussersortassaaq. Inimi atuartut tapersersuisassapput, susoqarneranillu ilaatigut eqqoriaasassallutik, ilaatigullu misigissutsit sorliit takutinneqarnerusut aamma eqqoriartassavaat.
- B. Atuaqatigiit marlunngorlugit avinneqassapput. Paarlakaajaallutik iligiit aappaanit atuartoq atuartullunniit iliminut pisoq/misigissuseq ussersorluni takutinniartassavaa. Pisoq/misigissuseq suunersoq iligiit eqqorsinnaagunikku, taava point-inik marlunnik pissarsisassapput. Taamaangippat apeqqu iligiit aappaannut ingerlateqqinneqassaaq, taakkulu ajunngitsumik akigunik point-imik ataatsimik pissarsissallutik.

Atuartoq hold-ip aappaaniittoq ussersussaaq il.il. – taamatullu ingerlassapput allakkat nungunnissaasa tungaanut.

Misigissutsit timitsinni najugaqarput Aallarniutigalugu oqaloqatigiissutigissavarsi timip pisuni eqqumiitsuni misigissutsikkut assignngitsunik qanoq qisuariartarnera, taamaatullu atuartut paasitinnissaannik ikiulaarlugit.

Sulineq arriilaassappat oqaatsip allaqqaataanik imatut taasaqartoqartarsinnaavoq

Nuannaanngitsoq:

Nukeqarnani, qasulluni, sapiissuseqarnanilu. Timip pissusaa nukillaangasoq.

Annilaangasoq:

Ameq eqqilluni nillertillunilu, tassani aap nukinnut ingerlanera pissutaalluni, aammalu timip pisatai pingaaruteqartut sillimalernermet piareersimatinneqalermata. Qimaanissamut piareersimaneq, pisariaqarpallu imminut illersornissamut piareersimaneq.

Kamattoq:

Aak timimi ingerlarsortoq, niaqoq kissatissaaq, assaallu eqissimassallutik. Akiuunnissamullu piareersimaneq.

Naviasuttoq:

Timimi kakikkaalunneq, nukit sajukulaartut, nillertumik kiagunneq, qaffasissumik tillernej, eqqissiveqannginneq, naakkut sukattoorneq, naarlunnerlu.

Nuannaartoq:

Kissalaaq, nukissaqarluarneq, nukik, suliaqarneq aamma illalaarneq.

Atuartut tamarmik titartagaq qalipaatersussavaat. Titartakkat inimi atuarfiusumut nivinngarneqarsinnaapput, taamaalillutik timimi misigissutsit qaqugu qanorlu malugineqarsinnaanersut oqallinnermi aallaavittut atorneqarsinnaallutik.

Nuannaarneq

Suut nuannaartissinnaavaatsit?

Nuannaannginneq

Suut nuannaarunnaarsissinnaavaatsit?

Annilaanganeq

Suut annilaangalersissinnaavaatsit?

Kamanneq

Suut kamatsissinnaavaatsit?

Kammagiikkunnaarneq

Ullut ilaanni inuussiungajalivillunga kammaginerpaasaralu Sofie kammagiikkunnaarpugut.

“Inuissioruma ilaanaviangilatit!”

Mia

Ilumuunngikkaluarlunga oqarfigaara inuissioruma ilaassanngitsoq. Tamanna nuannaarunnaartigisorujussuuaa.

Oqaloqatigiittarunnaarpugut, kammagiinnerpullu sequmippoq.

Qujanartumilli Sofiep inimi atuarfigisatsinni ilinniartitsisorput oqaluttuussimavaa qanoq nuannaarunnaartigisimanerminik.

Ilinniartitsisutta uannut sianeqqullugu oqaluussimavaa.

Oqarasuaammi nammineerluni akisartumi nalunaarutaa tusaagakku nuannaangaarama ingerlaannaq sianerfigaara.

Oqaloqatigiippugut, maannakkullu nunarsuarmi kammagiinnerpaanngoqqippugut.

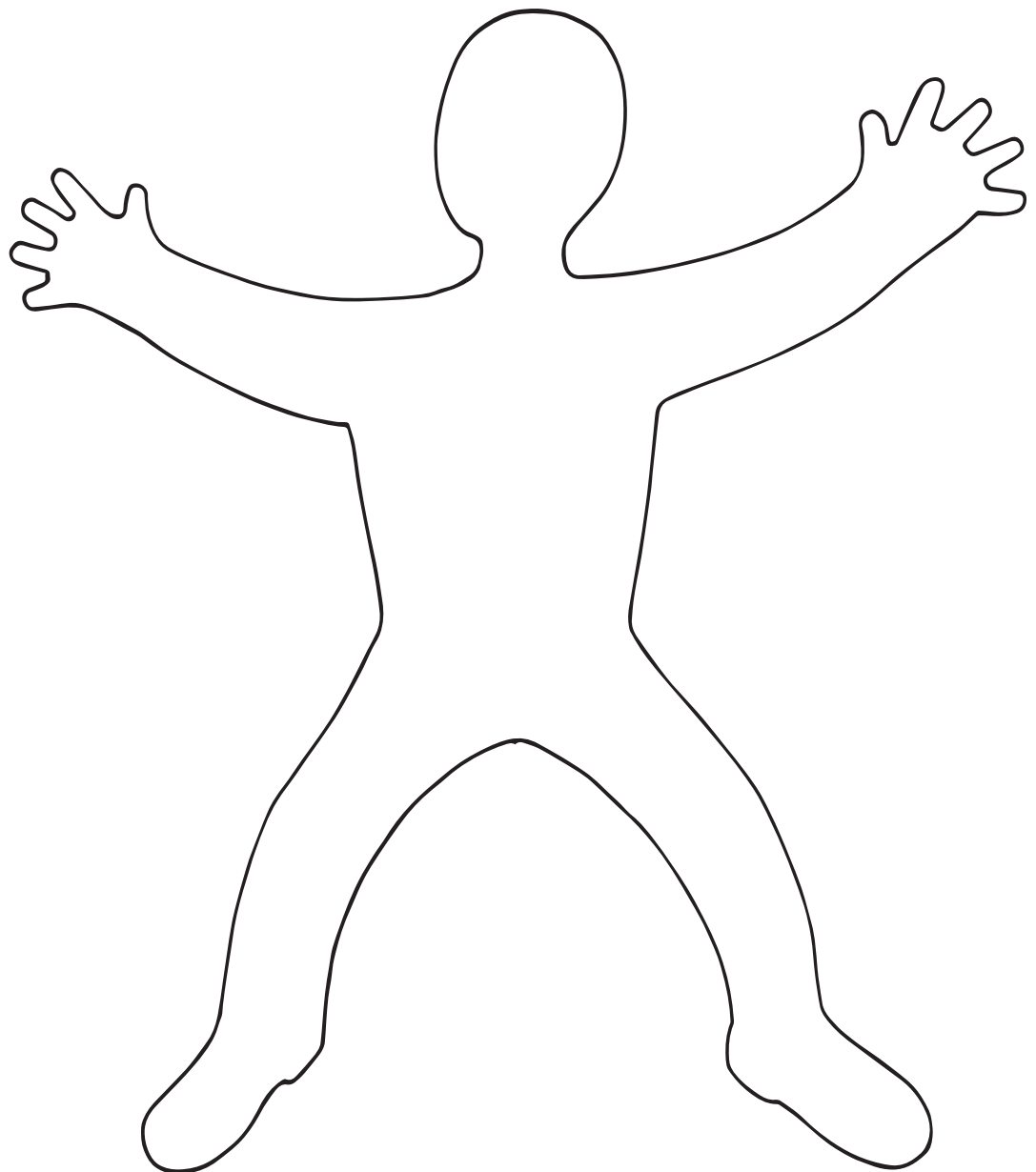
Ajorsaarsimagakkuli sulii kanngusuummertarpunga.

Misigissutsit timitsinni najugaqarput

Timinni misigissutsit sorliit malugisinnaavigit?

Sumiiffii qalipaaitit uku atorlugit takutikkit:

Nuannaanngitsoq

Qorsuk

Annilaangasoq

Sungaartoq

Kamattoq

Tungujortoq

Ernumasoq

Orange

Nuannaartoq

Aappaluttoq

Nipilersuutini misigissutsinilu sungiusaatit allat

Illit namineq nipilersuutit

Namineerlutit nipilersuummik nassaarit, taannalu ilinnut pingaaruteqassaaq, imaluunniit ilinni misigissutsimik immikkut ittumik qanorlu inninnik oqariartuuteqassaaq.

Nipilersuut atuartunut tusarnaartiguk aamma misigissutsinik qanoq ittunik nipilersuut ersersitsisimanersoq oqaloqatigiissutigisiuk.

Titartaagit qalipaallutillu

Nipilersuummut nuannersumut atuartut tusarnaartillugit qalipaasikkitt.

Oqaloqatigiissutigisiuk nipilersuutip qanoq annertutigisumik titartakkap ilusaanik toqqaanermi sunniuteqarsimanera.

Nipit

Nipilersuummik atuinani atuartut nipiliortitsisinnaapput, tassanilu misigissutsit assigiingitsunik oqariartuutigititai ersersinniassallugit eqqortuutititik atussavaat.

Tusarnaagassamik nipilersorneq

Tusarnaagassamik nipilersuummik sanagit. Atuartut naatsuaqqanik tusarnaagassanik immiussitsikkitt, tassani nipilersuutininik tunuliaqutaasut nipillu pitsaassusaat eqqarsaatiginerullugit. Eqimattanut tamanut oqaatsit aallaaqaataanik tunikkitt, tassani takorluugaat ingerlallualernias-sammata.

Assersuutigalugu:

- Unnuaavoq qiianartoq anordersuortorlu...
- Ulloq nuannersoq...
- Aasakkut sissami...
- Naajat qarlotut sissamilu imarpalaaq...
- Tassanngaannaq neeqquluttoqarpoq inimilu natikkut isikkaminik uniartutut illuni pisuttoqarpalulluni...

Nipit katitikkat

Atuartut nipinik katitikkanik nipilersuutininik immiussitikkitt, taakkulu nipinik qaleriaanik nipilersuutip erseqqissumik nuannersunngortinnissaa pilersissavaa.

Amerlaqutaaneq

Taamanikkut ataata anaanaluk avimmata artornartorujussuuvoq. Ataataga allamik arnaatitaarpoq. Ilagigaangakku uannut naalliunnartarpoq.

Soorlumi ataatama piffissaq atugaa tamaat tigusi magaa, taamalu takunngitsoortarlunga.

Kisiat maluginiartarpaa.

Arnaq taanna pissutigalugu ataatama qiviartarnera annaavara.

Christina

Nammineerlusi kiinarpalioritsi

Oqartarnerattut tarnip isit tarrasuutigai.

Isitta kiinnattalu pissusilersuutaasigut avatangisitta qanoq innitsinnik takulluarsinnaanerusarpaatigut.

Misigissutsilli aalajangersimasut toqqorniarlugit kiinarpaqartarluta. Kiinarpaliorneq assigiinngitsorpas-suarnik ingerlanneqarsinnaavoq, atuartunillu oqaloqateqarnissatsinnut periarfissaq pitsaasoq ammartarluni, tassani misigissutsit sorliit takutikkusunnerigut imaluunniit toqqorusunnerigut, aamma sooq taamaaliortarnerluta eqqartueqatigiissinnaalluta.

Isumassarsiatsialaavoq atuartut suliaqalinnginnerini tamarluinnaasa piuffigisinnaasaratsigit, kiinarpaliorneq qanoq isikkoqassanersoq, misigissutsit sorliit kiinarpammi takutinniarneqassanersut.

Kiinarpaliorneq siunnersuutit:

- Affarmik kiinarpaliassat karton-imit qiortarneqarsinnaapput, qalipaatinik meqqunik, palietsinik, assigisaanillu pinnersarneqarsinnaallutik.
- Gipsgaze atorlugu (gips nalinginnaasoq imermik akuneqartartoq, taamaalillunilu kissartorujussuanngortartoq kiinnamillu uutiterisinnaasoq atornagu) atuartut kiinaat assingulluinnartumik nuutinneqarsinnaapput. Kiinarpaat panerpata, taava eqqumiitsuliornerup silarsuaani pinnersarneqarlutik qalipanneqarsinnaapput.
- Papmaché-nit kiinarpaliat aamma pullattakka-imik sananeqarsinnaapput. Papmaché-p issera panerpat pullattagaq qarneqassaaq, isseralu panertoq marlungorlugu qiortarneqassalluni, atuartullu sinnera pap-maché-lersoqqillugu suliareqqiinnassavaat. Kiinarpak naammassippat qalipanneqassaaq pinnersarneqarlunilu.
- Marraq aamma kiinarpaliorluni atorluarneqarsinnaavoq.
- Qisuk ulapilluarnikkut peqqissaarnikkullu kaattamik qussaamillu (mejsel) atortoqarluni kusanarluinnartumik suliarillugaasumillu kiinarpaliorneqarsinnaavoq.
- Kiisami atuartut misigissutsimik aalajangersimasumik toqqaasinneqarsinnaalerput, kingornalu kammalaat taninneqarsinnaalissaaq, taamalu "kiinarpak" nutaaq atorlugu misigissuseq ersersinneqarsinnaalissalluni.

Ataama takorusunngilaanga

Ataataga anaanagalu arfineq marlunnik ukioqartunga avipput. Ataataga takusarunnaarnikuuara.

“Ataatama fritidshjem-imut aaniarluta puigortarpaatigut”

Angajorma aamma takuneq ajorpaa. Ataataga akulikitsunik eqqarsaatigisarpa. Ilaannikkut ima eqqarsaatigisartigaara, allaat niaqora eqqarsaatinut allamut inissaqanngitsutut ilisarluni. Taava eqqamasassakka allat tamaasa puigortarpakka.

Troels

Avinnerannut pissutaavoq ataata sulereeraangami kingusinaarluni angerlartarami. Qaangiuttoorluni sulisussaagaangami anaanamut oqarniarluni puigortaramiuk. Taava anaana isumalulertarpoq.

Naggataatigut anaana oqarfigaa pulaaqqinngikkutta pitsaannerusoq. Paasisinnaanngilara sooq maqaasinnginneraatigut. Maqaaseqaarami.

Naluara qanorpiaq pisoqarsimanersoq. Ullulli ilaanni ataata oqarpoq avinniarlutik. Nuannaarunnaarpugut. Angajora matu matorlullugu iserpoq.

Anaanaga angummik allamik nassarpoq, angummullu tassunga nooqatigarput. Ilaannikkut sinnattortarpunga anaana ataatalu najoqqilersimasut.

Ataataga ineeraarannguamut ataasiuttakkamut nuuppoq. Tassaniikkaangatta paarinissarpugut nalornissutigisarpa.

Taava ataatassama ullut 14-ikkaarlugit pulaartassagaluarpaatigut. Najaarartaara qanoq pissanerpara... najugaqatigissagunarpaatigut.

Fritidshjem-imut aaniarluta puigortarpaatigut, imaluunniit ornikkaangatsigu angerlarsimaneq ajorpoq. Naluara sooq.

Troels

Misigissutsit atorlugit kusanartuliornissamut suliaassat arlariit

Qiortakkanik assilialiat

Atortussat:

Aviisit nutaanngitsut
Qiuutit, lim-i aamma tussit (tusch)
Karton qalipaatilek – pappiara A4 imaluunniit
pappialaq angisooq.

Atuartut aviisini nutaanngitsuni misigissutsinik
ersersitsisunik assitalinnik ujaasitikkik.

Assilissat karton-imut qalipaatilimmut
nipputinneqassapput, taava atuartup misigissutsini
toqqarsimasaa ersersinniagaalu allassavaa.

A4-karton-imut suliarineqarsinnaavoq atuartup
mappianut ilisinaanngorlugu, imaluunniit
ataatsimoorullugu suliarineqarsinnaavoq pappialaq
angisooq atorlugu pinnersariarlugu atuarfiup iigaanut
nivinngarneqarsinnaalluni.

Eqqumiitsuliaq

- Eqqumiitsuliat misigissutsinik aalajangersimasunik ersersitsisut isiginnaakkik.
- Eqqumiitsuliornerup oqaluttuarisaanerani ukiut pingaarutillit, tassani misigissutsit qitiusumik ersersinneqarlutik atorneqalerneranniit, assersuutigalugu Expresionist-it aamma fauvistet eqqumiitsulioriaasii ujaasiffikkik.

Misigissutsit – Pisumi qanoq inneq – Qalipaaitit

Uku taaneqartut pingasut imminnut
ataqatigiittorujussuupput. Pingaartumik qanoq
innitsinnik nassuiaaniarnitsinni ersersitsisarlutik.

Assersuutigalugu, "Tamaviaarnermik kiinaa
tungujortuinnanngorpoq", "tungertut qaortigisumik
qarsorpoq".

Atuartut nammineeurlutik amerlanerusunik
siunnersuuteqarsinnaapput.

Qalipagaq ilisarnartuliaanngitsoq

- Atuartut misigissutsinik angisuunik ingasattunillu ilisarnanngitsunik qalipaasikkik.
- Atuartut misigissutsinut, talit siaaruloortarneri qitiutillugit, pissutaasut ajallugit, piviusorsiorluni, tunuliaqutassaanillu taniisillugit misilikkik taamaaliorinnaanersut.
- Suliaq aqunneqarani nammeneq eqqarsaatersorfiusinnaavoq, tassani pappialamut angisumut qalipaatinik masattunik erseqqissunik tamannuat qalipaasoqarsinnaalluni. Imaluunniit suliaq misigissutsimut ataatsimut tunngatinneqarsinnaavoq, qalipaaitillu aalajangersimasut atorlugit suliarineqarsinnaalluni.
- Atuartut qalipagartik naammassigunikku qanoq innersoq nalilissavaat, imaluunniit qalipakkap suna ersersinneraa kammalaatit nalilissavaat.

Annaasaqarneq

Tamaanga killeqarpoq

Ataataga kræftimik napparsimasorujussuuvoq. Ukioq kingulleq pisut aallartipput. Sapaatit akunneri arfineq marluk peqqissaavimmi uninngavoq, maj-i aallartilaarneraniit juni-p naalernerata tungaanut.

Aallaqqaammut sungiunniartariaqarsimavara siornatigut pisinnaasarpassuani sapilermagit. Soorlu arsarluni, eqaarsaariarluni, imaluunniit aalisariarluni.

Tamanit ajornerpaavoq ajorunnaarsinnaajunnaarami, ullullu ilaanni toqulluni.

Brian

Annaasaqarluni, ujaasilluni nassaareqqissinnaanaguli...

Annaasaqartutut misigisimanerup meeraq assigiinngitsorpassuarnik misigisaqartissinnaavaa.

Assersuutigalugit:

- Atualeqqaarneq
- Nukappiaqqamik nivarsiaqqamilluunniit qatanngutitaarneq
- Allamut nutaamut nuunneq
- Atuarfimmut allamut nuunneq
- Qinigassat annertuut
- Atuarfimmi klassimik uteqqiineq
- Klassimik ilinniartitsisuusup taarsernera
- Inuusuttuarangulerneq – timimi nalunngilluakkat annaaneri
- Ikinngutaalluurtup nuunnera
- Ikinngutaalluurtup nuannariunnaariataarnera
- Aanaap/Aataap toqunera
- Avinneq
- Angajoqqaat suliffissaaleqisut
- Niuiarneq
- Nappaat ilungersunartoq
- Pigisani erligisaq tammartoq imaluunniit aserortoq
- Uumasuut toqusoq
- Aqqummit tammarneq
- Uumasumik aportittumik takuneq aammalu toqusoq takullugu

Annaasaqarnerinnaq – nassaareqqinneralu suliareqqiinnissamut eqqarsaatigeqqinnissaanullu piffissaq pisariaqartinneqartarpoq.

Assingatulli annasaqarsimalluni nassaareqqinnagulu annasaqarneruvoq aliasunnermik kinguneqakkajuttartoq.

Ilinniartitsisutut meeqqap inuunerani piffinni arlaqartuni arajutsinaveersarineq pingaaruteqarpoq, uagullu inersimasut misilittakkatsinnik tunngaveqarluta ajornartorsiutitut mikisutut isigisagut meeqqat silarsuaanni annertuujpuput piviusuullutillu sakkortuut.

Una suliarilerussiuk immikoortullu tullii sammilerussigit qisuariarnerit ilimagisat ilimaginngisallu qanoq ittuunissaat maluginiartassavasi – suliaq atuartunik tusarneqakkajuttarpoq.

Misigisat anniaatillu allanut toqqortaasimasut kasuttoqqaanngivillutik – nipaatumik malunnaangitsumillu imaluunniit sakkortuumik qisuariarnikkut saqqummersinnaasarput, qulliit aamma kamanneq – saqqummeriataarsinnaasarput tassanilu ilinniartitsisunik malugineqarnissaq isumassorneqarnissarlu piumasarineqartarput.

Tamatuma pinissaa annilaangagissanngilat. Atuarfimmi meeqqap ingerlaneranut akissusaasuuninni meeqqap annasaqartup anniaateqartullu ikiornissaanut periarfissaqalissaatit, taannalu siusinnerusukkut malugineqarnissamut periarfissaqartinneqarsimangilaq imaluunniit siusinnerusukkut oqaasinngortinneqarsimanani.

Tassunga atatillugu pingaaruteqarpoq suliamik ilisimasaqartunik ikiorneqarnissaq, soorlu atuarfimmi tarnip pissusaanik ilisimasaqartumik perorsaanikkullu siunnersuineramik ingerlataqartunik ingerlanneqarsinnaaniassammat.

Annaasaq pillugu isummersoqatigiinneq

Sammisami aallartilluarniaraanni "isummersoqatigiinneq" iluaqutaasinnaavoq. Annaasat pillugit atuartut eqqaasinnaasaat tamaasa siunnersuutigittikit. Siunnersuutit taaneqartut malillugit allattarfimmu allanneqassapput. Uani quppernermit assersuutit iluaqutigineqarsinnaapput

Oqaloqatigiigitsi:

- Sooruna allanut sanilliullugu annasaqarnerit oqaloqatigiissutiginnissaat ajornannginnerusartarpoq?
- Pisuni piviusuni annasaqaraanni qanoq iliortoqarsinnaava? Assersuutigalugu, qimmiutitoq toquppat, ingerlaannaq nutaamik qimmitaarnissaq isumassarsialatsialaanerluni?

Misigissutsit annaasaqarnerlu

Oqaatsini annaasaqarnermut attuumassuteqartitannut ammalortumik avataatigut nalunaaqutsiigit.

Paatsiveerunneq	Asaneqannginneq	Nikallunganeq
Silamik kaavititsineq	Ersineq	Annilaanganeq
Misiarneq	Nanertuuteqarneq	Anniarneq
Peersinneqarneq	Ikiorneqarsinnaannginneq	Imminut nalligineq
Imminut pisuutinneq	Qasuneq	Takornartatut pineqarneq
Nuannaannginneq	Naleqannginneq	Kiserliorneq
Kiffaanngissuseq	Akiniaarusunneq	Ajuallajaneq
Paatsoorneqarneq	Misigissuseerunneq	Ernumaneq
Upperisaqannginneq	Annilaanganeq	Maqaasineq
Aliasunneq	Nuannaassaqaannginneq	Nalornisoorneq
Kissaatigineqannginneq	Nikallunganeq	Oqiliallanneq
Initoqutaaneq	Qujamasunneq	Paatsuunganeq
Ikiortissaaleqineq	Nikallunganeq	Annilaarnerujussuarminneq
Tuparujussuarneq	Ikiortariaqarneq	Nukissaarunneq

Nammineerlutit oqaatsit ilakkit...

“Misigissutsit annaasaqarnerlu”-mut atatillugu suliaqarneq

- Oqaatsit atorneqartut isumaannik atuartut imminnut nassuaateqatigiitsikkitt. Oqaatsit isumaat isumaqatigiissutaassanngikkaluarpata ajunngilluinnarpoq. Misigissutsikkut inuunita, tamakkunatigullu assigiinngitsunik paasinnittarnerput uppernassaannassavaa, taamaammallu oqallinnermik pissanganartumik inerneqarnissaa neriuutigiinnassavarput.
- Oqaatsit annaasaqarnermut tunngassuteqartut atuartunut suliaqqiissutigikkitt.
- Oqaatsit toqarneqartut allattarfimmut allanneqassapput.

Oqaloqatigiigitsi

- Sooruna oqaatsit aalajangersimasut atorneqarnerusartut.

Titartaagit qalipaallutillu

Annaasaqarnermi misigissutsimut aalajangersimasumut ersersitsisumik atuartut titartaasillugillu qalipaattikkitt. Assiliaq pikkunarnerusunngortinniarlugu qalipaasersornera oqaloqatigiissutigisiuk.

Tanineq, atisalersorneq ussersornerlu

Allassimasat aallaavigalugit atuartut tanillutik kiinarpalersorlutillu piareersassapput, taamaallutik misigissutsit assigiinngitsut ersersinnaaniassagamikkitt.

Asseq

Periarfissaqarpat, piffissaqarusi assiliinissamut – qalipaateqanngitsumik pitsaannerussaag – taava atuartut tanissimasut sungiusaataa annaasaqarnermut misigissutsimik assigiinngitsunik ussersorlutik assiliviup saavani misilittaasinnaapput. Sapinngisaq naapertorlugu, aamma piffissaqaraanni, qanorlu iliuuseqarsinnaanermi periarfissaqarpat, taava atuartut nammineerlutik ersersaanermi assiliinermilu ikiuussinnaapput, imaluunniit allamut suliaritsinneqarsinnaapput. Suliat naammasseriikkat ini atuarfusumut pinnerfaatit atorneqarsinnaapput, qiortakkanik assilialiarineqarsinnaallutik, imaluunniit atuartut mappiannut ilineqarsinnaallutik.

Eqqumiitsuliat isiginnaakkitt

Qalipaasut assiliisartullu misigissutsinik qanorlu issutsinik assilialiaminni immikkoortitsisartut amerlaqaat.

Atuartut eqqumiitsulianik isiginnaartinnerisigut aamma misigissutsinik qanorlu innernik ersersinneqartunik oqaloqatigiissinnerisigut pissarsiaqangaatsiarnissaat pisinnaassagaluarpoq.

Assersuutitut tamanna atuakkanik atorniartarfimmi suliareqqitanik pitsaasunik atuakkanik nassaarsiortoqarsinnaagaluarpoq, taakkulu inimi atuarfusumi episkopi atorlugu takutinneqarsinnaallutik.

Imaluunniit eqqumiitsulianik katersugaasivimmud pulaarnissaq aaqquissuunneqarsinnaavoq.

Taallianik suliaqaritsi

Ulluni pingaarutilinni immikkoortitsisinnaanermut naatsunik eqqortunillu taalliat atornissaat pitsaasorujussuusarput, pisut nuannersut, pavangarsuaq pilluarnermik misigissutsiniit, samungarsuaq nakkarluni anniarnermut tunngasuusinnaagamik, oqaatsimik ataasinnguamilluunniit tiguartinneq, oqaaseq ataasinnguaq atorlugu...

Imminut taalliuunneq

Atuartut annaasaqarneq pillugu taalliertikkitt. Soqutaanngilaq naggateqatigiissaanngikkaluarpata.

Annaasaqarnermut aliasunnermullu attuumassuteqartikkunigit, misigissutsit qanorlu innerit ilaanik atuartup ersersitsinissaa pingaarnerummat.

Oqaatsit allattorsimaffiinit oqaatsit qupperneq 40-mi taalliornermi ilaatigut aallaavineqarsinnaapput. Taalliaq kusanartumik allanneqassaaq, aammalu assitalersorneqarsinnaalluni.

Taalliat amerlasuunngorlugit katersorneqassapput, oqaatigineqarlutik, oqaloqatigiissutigineqarlutik, inussiarnersumillu uparuarneqarsinnaallutik.

Taalliat eqqumiitsuliallu

– Annaasaqarneq, aliasunneq, toqulu pillugit eqqumiitsuliat taalliornissamut aallaavittut atorineqarsinnaapput.

Eqqumiitsuliortut pilersitsisut taalliaat atuakkit

– Maani periarfissat nungussinnaanngitsut nassaassaapput. Atuarfiup atuakkanik atorniartarfiani sulisoq ilaatigut ikiortiseriuk.

3.-5 klassini atuartut misigissuserpassuarnik imalinnik taalliorsinnaanerat oqaluttuanguamik naatsumik assersuuteqarfigisinnaavarput:

– Rasmus 5. klassemi atuartup Mette 4. klassemi atuartoq paasiteqqammerpaa maannakkut arnaatigiunnaarniarlugu.

Nalunaaquttap akunnera ataaseq qaangiummat pappialannguaq kisitsinermi atuakkaminiittoq nassaaraa.

Imalu allassimavoq:

“Asasara Rasmus

Isinni qullitut ikkaluaruit qiaqqinngisaannassaanga
– qullitut nakkaruit annaassagakkit.

Mette”

Atuartut annaasaannik suliaqarneq

Inuuninni annaasara - pigisat annaasakka

Atuartut nammineerlutik inuunerminni annaasatik sorlit suliarissanerlugit toqqassavaat, aamma qanoq saqqumiinissartik aalajangissallugu.

Titartaanissaminnik toqqaasut, suut titartarnerlugit atuartut allat oqaluttutissavaat. Allannissaminnik toqqaasut allakkaminnik atuaasinnaapput.

Annaasaqarsimallutik misigisaqarsimasut tamarnik ataqqineqarnissaat pissusissamisoorpoq.

Annernalaaraluarpoq

Inuit assigiinngitsumik anniariaasii assigiinngitsut pillugit aallaqqaasiutitut oqaloqatigiissutigikkitt, tamaalilluni pappiaramik uuminnga suliaqarnissaq oqinnerulissammat.

Anguniagaq uaniippoq, tassa atuartut suliassaq suliareerpassuk allakkamilu "misigissutsigut tassaapput timitsinniittut" taava suliannut sanilliutissavaat.

Misigissutsit toqqorreqartut aammalu oqaatigineqarnissaminnut periarfissineqanngitsut, timimi anniaateqalersitsillutik pisarput. Taamatulli aamma inuit misigisaqartarput, aliasuummik annertuumik nammataqarsimagunik, tamatigullu anniaat timimi anniaatinngorsinnaasarluni. Atuartut ilaannut tunngatillugu annerisat misigissutsillu akornanni annilaanganermik aamma kamannermik misigissutsinillu allanik takkuttoqarnissaa nalaatsornikkut pisinnaavoq.

Nalaatsortumik pisoqarneranut ilinniartsitsisup atuartunik taamatut ajornartorsiuteqartunik ikiuinissaanut periarfissiisuulluassaaq. Misigissutsit puigukkat pillugit atuartoq nassuiaateqarfigineratigut ikiorniassagaanni, taamatulli misigissutsit suliarinissaanut, tassani isumassuinissaq qanilaarnissarlu pingaaruteqarput, taamalu anniarisat tunngavigisaat peerneqassalluni. Eqqaamallugu suliarnik ilisimasaqartunut ikiorneqarnissamik noqqaasoqarsinnaammat ukununga, atuarfimmi tarnip pissusaanik ilisimasalik aamma perorsaanikkut, tarnikkullu siunnersortit, tassani isumaqaruit illit tunniussinnaasanniit meeraq suli annertunerusumik ikiorneqarnissamik pisariaqartitsisoq.

Annaasaqarneq aliasunnerlu pillugit oqallinneq

Oqaluttuat quppernermi 15, 30, 33, 35, 38, 47 aamma 51-imi atuarneqarsinnaasut klassimi oqallinnissamut naleqqupput. Imaluunniit ataatsimoorluni suliaqarnermi oqallissaarutitut atorneqarsinnaallutik.

Oqaluttuarineqartuni meeqqat misigisimasaattut namminneq misigisaqaraluarunik qanoq misigisimassagaluarnertik atuartut aallaavigisinnaavaat. Qanoq iliorsimassagaluarpas? Namminneq assingusunik misigisaqarsimappas?

Ataatsimoorlutik suleqatigiit oqaluttuaminnik atuaqatitik saqqummiivigissavaat.

Annaasaqarneq pillugu sammisamut naggasiutigineqarsinnaapput tagiartuineramik tatiginninnermullu sungiusaatit, taakkulu atuakkap quppernerini kingullerini atuarneqarsinnaapput. Timigissarneq, timersorneq, pinnguarneq, qalipaaneq, titartaaneq, nipilersuutitut tusarnaarneq aamma misigissutsinik annissiniaraanni oqaloqatigiissuteqarneq tassani sammisassatsialaapput.

Inuuninni annaasara - pigisat annaasakka

Pigisatta arlaat, imaluunniit asasatta arlaat uatsinnit qimagukkaangata nuannaarunnaartarpugut. Bussimi tuluujuutarpugut qimattoorutsigu, kammalaatigisaq allamut nuussimasinnaavoq, imaluunniit allanik pissuteqarsinnaavugut.

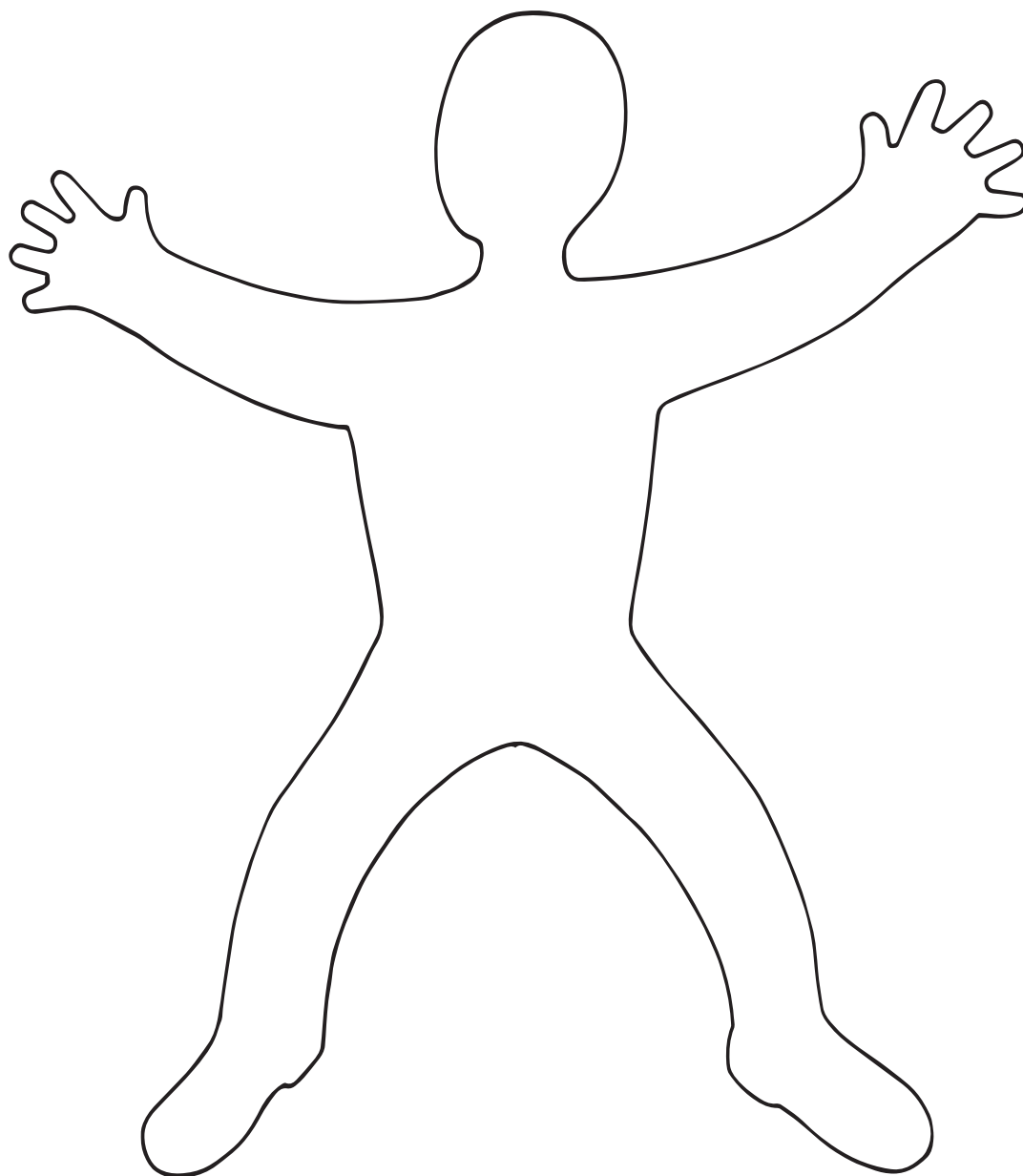
Pigisat, uumasuut, imaluunniit inuk annaasimasat eqqaaniarsarilaruk. Annaasat pillugu titartaasinnaavutit, imaluunniit allassinnaavutit.

Annernalaaraluarpoq

Timitsinni tamatta ilaanni annerisaqartarpugut.

Aappaluttumik qaamasumik timinni annernalaartup
nalaa titartaruk.

Aappallaarissumik timinni annernaruloortup
nalaa titartaruk.

Toqu

Toqusoqartuassaaq

Siullermik qimmera toquvoq...taava aanaga toquvoq.
Taakku kikkulluunniit toqusinnaanerannik
eqqarsalersippaannga.

Mikinerugallarama اساسama tamarmik
naassaangitsumik inuunissaat takorloortarpara.

Kisianni toqu pissusissamisoorpoq. Aap, - allamik
pissusissamisoornerusumik peqanngilaq.

Toqu eqqarsaatigissallugu nuannarinngilara.
Imaanngitsoq eqqumiimmat, imaluunniit paasinissaa
ajornakusormat. Pissutaaginnarpoq alianarmat,
aamma toqusoqartuassammat, aammalu
allangortissinnaannginnatsigu.

Marie

Toqu patsiseqassaaq

Atuartup matuminnga immikkoortullu tulliani suliaqarnissaanut siunertaavoq, atuartup toqumut ilisinermullu attuumassutillinnut oqaatsinullu tatiginninnerulernissaa anguniarneqarami.

Meeqqat toqu sumi takusarpaat?

Meeqqap inuusuttuaranngunnginnermini toqusut 15.000-it takoreersimassavaat. Taakkulu filmini, isiginnaartitsisarfinni, tv-mi, qarasaasiami pinguaatini, titartakkani, aviisinilu takusarpaat. Ataasiaannavillutilli toqusumik ataasiinnavimmik takusimassallutik...qaqutigoorpoq.

Siuliani taariikkattut meeqqat inuiaqatigiinni teknologisk-iusumi nutaaliaasumilu inummik toqusumik qaqutiguinnaq takusarsimassapput. Toqu angerlarsimaffimmit avatangiisimilu qanigisaanni ersittumik takussaangilaq. Tamanna peqqinnissaqarfinni toqqortatut pisarpoq.

Paatsuuinikkut meeqqamut mianersuussiniarneq siunertaralugu ilaqquttat ilaat toqukkat qimagunnerani meeraq ilaatinneqarneq ajorpoq. Taamatullu aamma illerfiup matunnginnerani meeqqap toqusumik takunnittarnera qaqutigoorluni.

Meeqqap toqup piviusuuneranik nassuerutiginninnissaminut pisariaqartitaa taamaalilluni pinngitsoortinneqartarpoq, tamannalu ima kinguneqakkajuttarluni, tassa meeqqap takorluuinerani piviusumiineralu isiginngitsuusaarneqartutut pineqartarnera annertunerulertarmat.

Suut toqutigisarpagut?

Uani atuartup nammineq takorluukkaminik suut toqutaasarnersut eqqaasinnaasatik tamaasa qanorsuaq allaaserisinnaavaat. Toqussutaasartorpasuit allattarfimmut allanneqarsinnaapput, aammalu taaneqareersut qassiuneri malillugit iluarsineqarsinnaallutik.

- Toqutaasartut sorliit atuartut ilisimaneruaat?
- Atuartut annilaangaginerpaasaminni pappialami suliarinikuusaat sanilliuguk. Suliani taakkunani marlunni oqaatigineqartut assigiissuteqarnerlutik?
- Sooq toqussutaasartut aalajangersimasut atuartup eqqaamasaani initoorussuuppat, naak allanit soqutigineqarneq ajoraluartut, klassimi taakku pillugit oqaloqatigiigitsi.

Illit toqulu

Atuartut toqusumik takunnissimanerannut tunngasumik allaaserinnitsikkat. Takorluukkanit, taamatullu piviusunik.

Oqaloqatigiigitsi:

- Sooruna atuartut ikittuinnaat kisimik toqusumik takunnissimasut.
- Tusagassiutit toqusut pillugit qanoq oqaluttuurtarpat, aammalu sammisamat isiginninnerat qanoq ittuaa?
- Tusagassiutitigut takutinneqartartunut sanilliullugu piviusumi toqu qanoq isikkoqarpa.

Film-i imaluunniit piviusoq

Klassimi tusagassiutit aamma toqu pillugu oqallineq ingerlateqqinneqassaaq.

Atuartut tamarmik titartaanissaat pingaaruteqarpoq. Amerlanerit toqu takusimanaviannikkaluarpaat, imaluunniit toqusumik takusimanatik, imaluunniit inuit arlaat toqusoq. Taarsiullugu toqumut takorluuinertik titartarsinnaavaat.

Oqaloqatigiigitsi:

- Sooruna tusagassiutini toqu eqqartorneqaraangami taama pissanganarsaarneqartigisartooq annertuutullu isigineqartarluni.
- Sooruna ilissi toqumut takorluuinersi taama eqqissisimarpalutsigisoq pissanganarpalunngitigisorlu.
- Tusagassiutit toqumut isiginninnerat eqqortuuppat, taava inuit qassit 50-iliinissartik angumerissavaat?

Suut toqqutigisarpagut?

Inuit toqusarnerannut pissutaasartut
assignngitsorpassusarput.

Pissutaasartut eqqaasinnaasatit tamaasa titartakkit
imaluunniit allakkit.

Ruusat tulipan-illu

Ataataga napparsimanini tamaat uatsinni nalavoq.
Piffissaq taanna tamaat paarseqataavunga.

“Illerfianut uanga nammineq
assinnik ikisivunga”

Eqqumagaangat ataatagalu oqaloqatigiittaqaagut.
Sapaatit akunneri kingullit siniinnangajappoq. Taava
saniaut ingillunga assaa aamma tigummisarpara.
Nillertikkiartornera malugisinnaavara.
Eqqumiilaarpoq, qularinngilluinnarparali
toquissimasoq.

Aqaguani ataata siniffimmini suli
nalavoq toqoreerluni. Tassani nalanera
eqqarsaatigivallaanngilara. Kammalaatima ilaasa
ersigilaarpaat. Kisianni uanga taama misiginngilara.
Appaatigut tassaniinnera nuannaraara.

Anaanagalu ilisinissamik aaqqissuisartumi
illerfissaanik toqusuusivimmilu naasusaaanik
toqqaajartorpugut. Ujaqkerisumullu ujarattassaanik
toqqaajartorluta. Uanga aalajangerpara ataata
naasunik allalinnik tungeqarluni illerfimmini
nalassasoq. Naasuerniartuuvormi namminerlu
ruusat tulipan-illu nuannarisaralugit. Illerfianut
uanga nammineq assinnik ikisivunga. Illerfia
oqaluffimmit anninneqalermat akiaqataavunga.

Ilisereernerup kingorna inuit 100-rujut missaaniittut
kaffisoriartorput. Ataata taama kammaqartigimmat
paasillugu nuannerpoq.

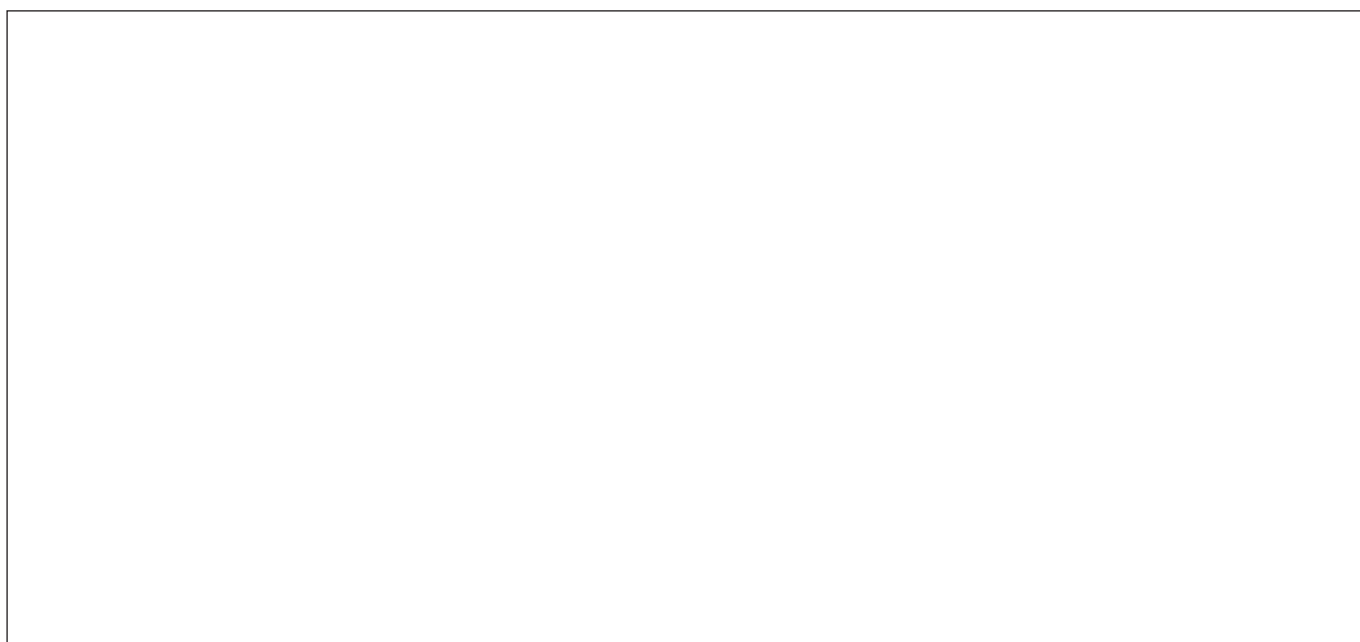
Atuarfimmi qiimmassaasut pitsaalluinnarput,
ataatalu pillugu oqaloqatigisarlunga. Oqaluffimmi
aamma naasunik pinnerjaaqataapput. Tamanna
nuannaarutigisimaqaara.

Kenneth

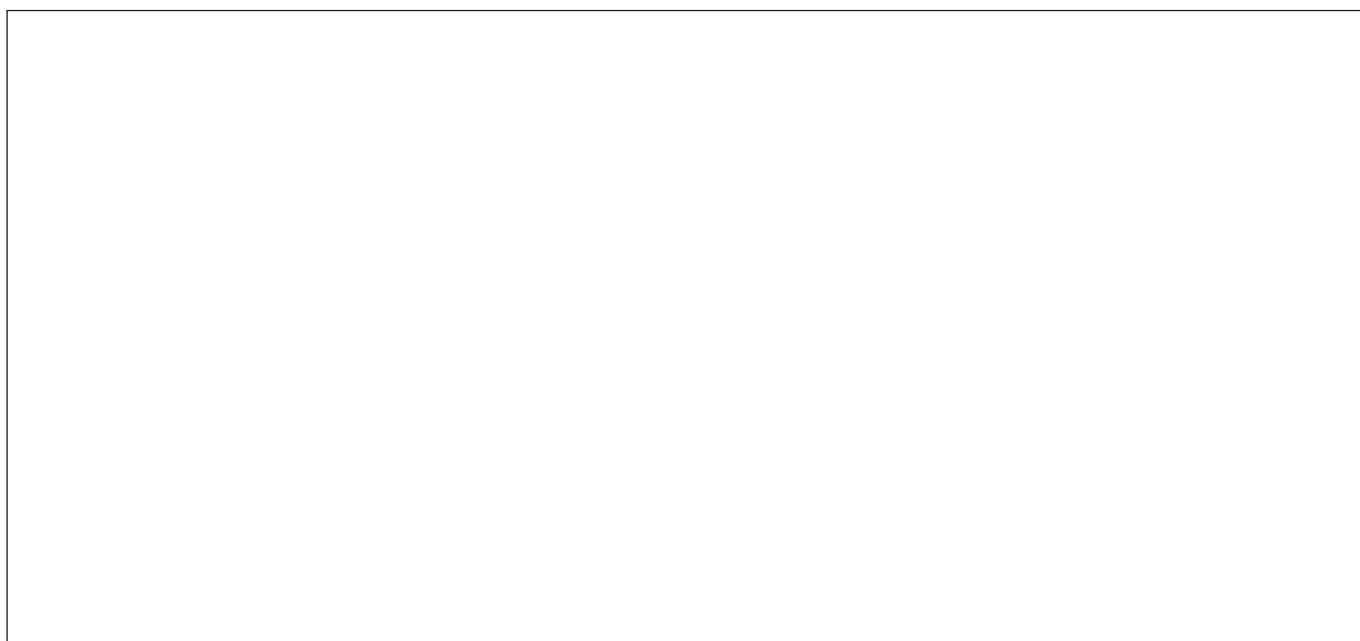
Film-i imaluunniit piviusoq?

Toqu tv-mi, filmimi aviisiniluunniit takutinneqaraangat isikkua illit nammineq isummannik titartaruk.

Kingornatigullu illit nammineq piviusumi toqu takugaangakku qanoq misigisarnerlutit titartaruk.

Filmi, TV aamma aviisit

Piviusoq

Asasaq toqukkut qimaguppat

Suliassaq una atuartup toqu pillugu inuttut misigisai qanittuararsuanngorlugit suliaavoq. Soorunami aamma atuartup angajoqqaamik, qatanngummik, ikinngutigisamilluunniit qanigisamik piviusumik annaasaqarluni misigisimasaanik imaqarpoq.

Qisuariarnerit sakkortuut, aammalu atuartuni misigissutsiminnik naammaginatumik suliarinnissimanngitsuni suliassamik aallartitsinissamut piumanngilluinnarsinnaaneq ilinniartitsisumit maluginiarneqarnissaa pingaaruteqarpoq. – pingaaruteqarneruvorli taanna aqcutigalugu ajornartorsiut paasineqarsinnaammat, taamaalilluni atuartoq isumassorneqarluarluni suliamik ilisimasalinnit – assersuutigalugu perorsaanikkut, tarnikkullu siunnersortinit ikiorneqarnissaminik neqeroorfigineqarsinnaagami.

Asanerpaasara toquvoq

Inuunitsinni inuk uatsinnut pingaarutilik peerukkaangat allaaserinissaa titartarnissaaluunniit oqitsuinnaaneq ajorpoq.

Nalinginnaasumilli atuartut taamatut qanitsigisunik inuunerminni misigisaqarsimasut, ilisimaarinnilluarlutik suliassaminnik aallartitsinnaassapput.

Atuartunullu taama misigisaqarsimanngitsunut suliarinissaa ajornarnerukkajunnerusarluni.

Taamaattumik suliassaq una imartutinneqartariaqarsimavoq, tassani uumasuutit toqoreenikut, ungasissumi ilaqquttat, aammalumi nipilersortartut tusaamasat, nuannaartorisallu allat atuartup inuuneranut pingaarutilittut akuerineqarsimallutik.

Tamarmilli misigissutsinut sakkortuunut ersersitsinissamut peqataasimanissaat pingaarnerpaajuvoq, tassani asasaq toqukkut qimaguppat pisartuni.

Atuartut ilaasa kissaatigissavaat titartaanatik toqoreersup assinganik ikkussinissaq, soorunami aamma taanna ajunngilaq.

- Atuartut tulleriarlutik namminneq oqaluttuassaminnik piareersarlik.
- Saqqumiinnginnermi atuartut tatigeqatigiinnissamik isumaqatigiissutaat eqqaasitsissutigisiuk.

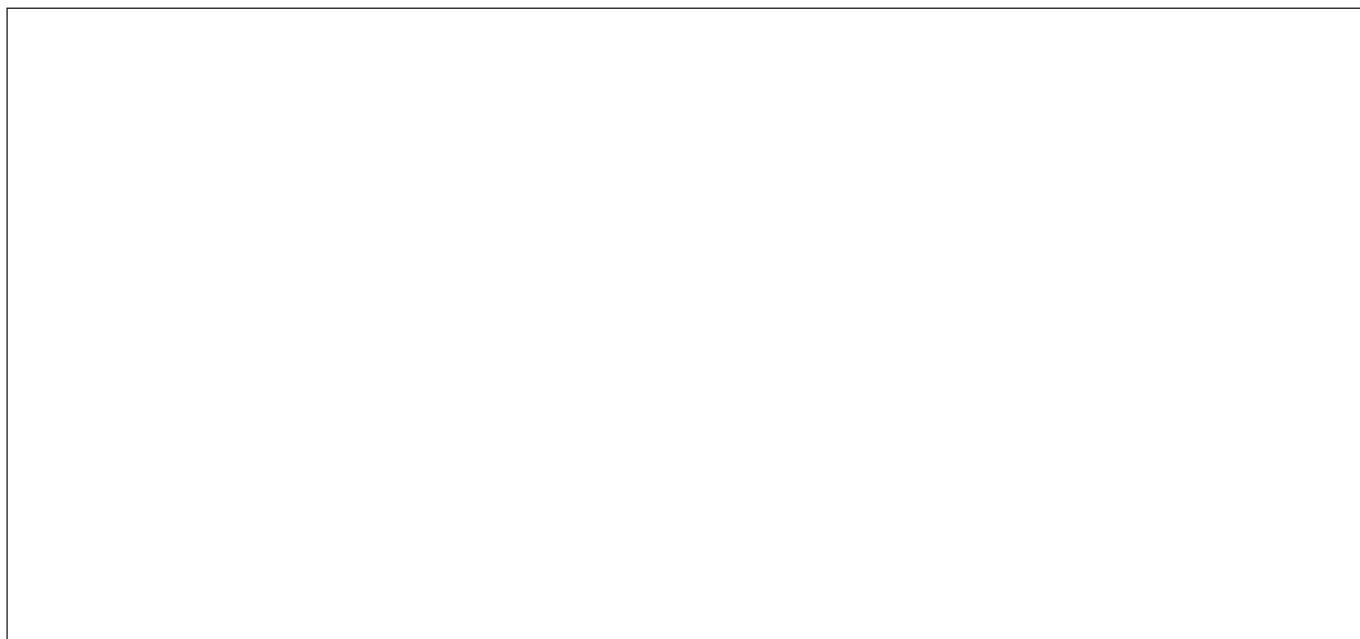
Oqaluttuat tamaasa ataqqillugit tigugit, taamaammallu itisilikkanik apeqquteqarlusi taanna takutissiuk.

Asanerpaasara toquvoq

Asanikuusarujusuannik toqoreersumik titartaagit.

Aanagisinnaavat aatagaluguluunniit, ikinngutaasinnaavoq qanigisat, imaluunniit ataata anaanalunniit. Aamma illit qimmerisinnaavat, imalt. qitsuutit, marsvin-iutit uumasuutillunniit alla asasat.

– Uannut pingaaruteqartorujussuavoq pissutigalugu:

Meeqqat inerikkiartorerannut iluaqutaavoq inersimasut toqu aliasunnerlu pillugit oqaloqatigigaangatsigit, taakkumi inuunerup ilagiinnarmagit.

Atuartitsinermi ilanngutinnginnissaat tunngaveqarluartumik eqqarsarnerunngilaq pivusorsiornerunanilu. Meeqqat toqu pillugu ilikkagaqarunik aamma inuuneq pillugu ilikkagaqassapput.

Quppersagaq "Når bånd brister" Qallunaat Nunaanni saqqummersitap tamakkiisuunngikkaluamik nutsertinneqarneranut saqqummersinneranullu siunertaavoq meeqqat 3.-4.-5. klassini atuartut aliasunneq pillugu sammisaqartinneqarneranni atortussaqaarnissaq ilinniartitsisunut ilitsersuutit quppernerillu nammineq naqinneqarsinnaasut atorlugit.

Quppersakkami qallunaatuumi ilisineq upperisaqarnerlu pillugit quppernerit ilanngunneqanngillat ilinniartitsisut namminneerlutik isumassarsiorfigisinnaagaat naatsorsuutigalugu.

Neriuffiit Kattuffiat

Postboks 1546
Imaneq 41
3900 Nuuk

Tlf. +299 49 04 89
Fax +299 31 25 04
Oq.: 49 04 89

neriuffik@greenet.gl
www.neriuffik.gl

